Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхетар!

СЕРАДО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 3 январь, 1974 шу. ● № 2 (1519). ● Мах 2 кеп.

Гудермесски района «Степной» совхозе сиздаьл юрта боахамз техника ремонт елра. Цу дахьле хьинаре къаъхет токара Хаджимурадов Іумара. Дийтта шу да токарь волаш ю болх бу.

Ден норматі 135—140 процент кхочхапъаш коммунистически къахьегамз ударник яха цІи лелаяш токара.

СУРТА ТІА: оатхал юсташ волаш токарь Хаджимурадов Іумар.

Я. ЦУЕВА сурт.

ФЕРМЕ ЛОСТАМ ХИЛЧА

Араьхьара тІаьхьежача а коарча лостамах а дика уйла чуйоссийташ я Наьсарен районе «Октябрь 40 шуъ» яхача совхоз № 1 йола шурий-товарни ферма. Доахан латта мотттигаш а цІена я, керда тасса кІалъарпар да. Йиллача хана хьоаб доахан, рацион телха па еш. Скотниншка бокха терам тІаболийт хьалхашка лилла доаьхар юкъе хІама па дуттаьхьайбашка дерригга даийтара.

Иштта гІулакхах дог лазаш хьегача кьих хьаьхулар гІадвуттан да. Уьх шера цхьа Іаса ІІа па къастийташ уж хьалкІедара тІеьхьаьсвсан лоаттабаьб хьайбаш лелаДерриша. ХІара бІаь Іаттта тІеьхьара планагІа 85 Іаса кхеде доаьдар ферма коллектив. Цхьаьбакъда, ферма хьайбаш лелаДерриша шоай торонашка а хьежа хІара бІаь Іаттта тІеьхьара 90 Іаса кхеде социалистически декхараш тІаийпар. Хьаьтта шу чакхдолаш 95 Іаса кхезььа ферме.

Ферма коллективо дикка тІехкхоачапъаьйй шура яккхара 1973 шера план. Паччахьалкхенга планагІа 4030 тонн ІІаяла езача 20 декабрь такхоачаш 4350 тонн шура ІІа а лучІ социалистически декхараш кхоачаьщдир. Шу чакхдоалаш кхы а 15 тонн гарГта шура ІІаенной фермаьа.

Со цига волаш сайрийна доахан детташ дар. Оттеленен ферман спецналисташ доахан деттача бар.

Доахан мишта кхоаб оаш, Іунал мишта ду, аьнна дьаьча хаттаьр жоп луш отделене управляющ-ца Яндиев Халата йоах:

— Силоси кхІдола доаьхьарн хьаозара, кхо арадаккхара балхаш механизаци яь да. Хаддана помещенешка цІено хилийтара боккха теркам тІаьбхийт оаха. Керттерча даьхье хьайбаш кхаьбара рацион йизза кхоачашьйта хьож тхо. ХІаьта шура дукхагІа яккхара кІезнагІа доаьрхІам болаш дан рацион дика хилар. Хіара кхоабача іатта 25 килограмм силос, 5 килограмм сенаж, ишк, йол, ча ду.

Доаьхьар кхоачамболаш дегІах латаш да. Из хьаьлхьх тІаьчта луча шуро, хьаьхулача Іаьсапна.

Ферме вахале совхоза центральни усадьбе хилар со. Дика кийчаьь Сийлен доска дар. Са теркам тІабахар лакхха айньча байраьхьа. Из айньар социалистически яхьье котьньнача доярка Даурбекова Зинай сийна.

Ехе лата йийит йолаш хьайбашшара болх духха безабеннабар цунна. ХІара денна ферме йоагІаш нанна новкъостал дора Зинас. Доахан деттача хана доярка болх бувра. Цу хана балха яха йолаРах хІама хилаьнар. ТІехьарІа ше яхачоа тІера яргІоапа Зина кІорьаьлча совхоза директора хьаийцар.

Хьайбашца хьаккашта аьлча, балхах кхийтача группа елар йоІа.

Ийс шу да Даурбековас доярка йолаш болх бу. Цунна фу карагІдььнах хьаьлохх цун толамаша. Котаьо атта яьхьаьнзар. Духха кхаьбера дийнар цу тІа кхачаьле. Хьинар доІча йоІо ха а низ а ца кьовсаш дийнаьхьи буси лучхагІа йола ха ферме йоаккхар. Ца ховр діаХатта йоккха опыт йола доаркан бар улуьв. Цуа совгІа хьайбай боахаме 28 шера болх баь пана а яр новкъостал деш. Боьхонца ший профессия кІаРарзайир Зинас.

1973 шера планагІа хІара кхоабача іаттагара 1930 килограмм шура яккха езаш яр доярка. Ву-рийтта етт да цо гІулаьх деш. Шийх, ший хьайбеч бІу беннача доярхана кІезнга хийтар ю. Хіара кхоабаче іаттагара 2500 килограмм яккха даьрхІар. цо. Иттт бетта 3040 килограмм шура яьккхар кулгаьшца доахан деттара цхьоалагІча класса цІи лелаеча доярка.

Болх бешше ший юкъагІдиса дешар чаккдаккха даьрхІача Дарубековас школа а йисте яьккхай.

Хьинаре дахьа лоап юрта Совета депутат йолча Зинас кьъарча вахаре а.

Фермерча социалистически яхьа декхар а хинна Діаттад опыт діа-ььа йоьийтьигІа, тІеьхьа бусарашта новкъостал дегІа. Хьайбаш лелаДерий тІаийца социалистически декхараш да. Яьхьа юкъе на водаш цхьаккха ваш.

Оамал хинна діаоттад шоайла тІаьхьожам доаттабегІа. Хіара бетта итогаш ю. Хьайбаш - лелаДерий кхаьхьегамца безам сообаккхара шерра юкъедоаладаь лелаДеш да моральни материальний совгІаташ телиГа.

А. САГОВ,
тха собкорр.

ХАНАЛ ХЬАЛХАБУВЛАШ

Назрановски Ахриев ГІапура ІІерагІча. «Электроинструмент» завода барттайна коллектив дукхаьча кьамех болча нахах латт. ЙийсІагІча пятилетка кхоалаГІча, хоздамбеча цера план хиннад хьаьлаьа. 3 декабре кхоачашьий. Декабрь бутт болабелча дена еррига коллектив 1974 шера чотах болх беш я. Хіанз 123 болхло 1975 шера чотат болх беш на. Цаьна юкъе ба прессовщица Измайлова Хьусена Дугурхан, лаТейшк Гиззатулин Мубуракша Шаьвилович, зубофрезеровщик Эсажев Маьхьмада Йахьья, токарь Диликов Ахмой Іаьдрахмен, наладчик Даурбеков Іаьдал-Хьаьмза Муса, токарь Тамасханова Саварбика Хьаьа ишшта кхьабаьр я.

Пятилетка йоллелча денз уххаьг-яра а хийца маьхал яьккхай плана совгІа 764 эзар сома маьха продукци, цунах 1973 шера — 453 эзар сома маьха а йолаш. Тхо завода коллективо арахецаш йолча электросварильни машинаша кьахьегамз эксарле диазза-пехеза лакхъю. Уж 2 миллион арахийй завода болллошца. Баьй мехка арахецаш йолча цу тайпарча электроинструментаьх 31 процент тха заводе арахец.

Пятилетка діадахача кхаь шера производства боарам 149 процент совсаьнна. кьахьегамз оварле 136 процент лакхъенний, хІара болхочунна бетта луш доаланн — 123 процент.

Партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша, завода кулгаьлхошца болх дика ІІаьшІехбаккхар бахьни доаьщ дахьад уж толамаш. Хіанз завода продукци дуЧен 31 паччахьалкхенга діакхоаь. 1973 шера ВиьлагІча квартале тха электросварилкА йоккха парти діаяхьийтай вайна дотта-ІІад долча мехкашка: Куба, Инде, Египте, ишшта кхІчаьлА а.

ЙийсІагІча пятилеткагІа ІІайна социалистически декхараш кхоачадаьр ІІаьшІехьа новкъостал ву шерра кьржача сотиалистически яхьо. Яхье дакъа доацаш 220 совгІа саг ва. Хіара бетта социалистически яхье карагІдььнарашта итогаш ю, гучабоах дикагІбола болхлой, бригаьл, участок, цех.

Завода коллектив Грознерча «Электроприбор» завода коллективацен, Орджоникидзерча автотракторни электрооборудование завода коллективашца социалистически яхье яьлий. Хіара кварталгІа итогаш ю дар. Итогаш ешшта ІІаьшІехетар боккъонца дола кьахьегама, доттагІала цІей хиле ІІІйотт.

КПСС XXIV съезда решенеш толамца кхоачашъер духьа завода коллективо 1974 шера тІаийцай встречни план:

— 1974 шера планагІа лаьрхІачуЧ совгІа ара а хийца маьхал яьккхай ехха лерхІ 1100 сома маьха продукци.

— Производства культура лакхъярн арахецаш продукци дикагІа хилийтарн тІеьхьа кхы а ІІоаГІагІа къовсам лоттабе.

— Заводе хІара болллочун кьахьегама дисциплина лакхъе, діаХо гоае управленс методаш, кьахьегам Іилманца ІІаьшІехьбаккхар.

— Хіара болхлочо 1974 шера кьаьстта тІаийца производственни план ювца, хІара бетта цун итогаш е.

— Московски «Динамо» завода болллой социалистически яхь пятилетка план хаьнал хьалха кхоачашьрар В. И. Ленин вав 105 шу даларан хетаг еха тІаьхьехам хьаллаца.

— Материалаш, электроэнергия, теплоэнергия хоаар, дикагІбола технологически процесеш производства юкъе яхьар, рационализация яр, производство а, кьахьегам а дикагІа ІІаьшІехь а баьккхха 250 эзэар сом пайда бе.

Б. ГАГИЕВ,
Назрановски Ахриев ГІапура ІІерагІча «Электроинструмент» завода партбюро секретарь.

УКХ ШЕРА ЛЕРХІ

Технически прогрессон советски халкъа хьал-торо тоаяра декхарашен Нохч - ГІалгІайчен кьахьегамхошта хьалхашка йоккхий проблемаш ваттаю. Царех керттерчарех цаІ — арахецача продукце ассортимент кердаяккхарн цёрьяри. Цу хьакъехьа республика преаприятеша ужа шера лерхІ:

◆ Коммунистически кьахьегама предприяте. Грозненски ремонтно-механически завода коллектив мехка ІилманошІца цхьана бурвуддетарий болх аттача боаккхача а тоабева а шийтара дакъа юкъедаькха ІІерт. 1974 шера ГРМ-3 карадерзадеш хургда обсадин колоннаша даьрхІача оборудование кердаьр тайна. Из — колоннаш перпендикулярни кІеставра устройство я. Из устройство хьае дагадехарш а цунна разработка яьрщ а скважинаш чІоагІььраш бурвуддетарна бихьаштеи йолча Ерригсоюзни Илман - тохкамз института Краснодарски филиала Іилмахой ба.

◆ 150 совгІа барзкъа керда модели карадерзе лерхІ Грозненски швейно - производственни объединене коллективо.

Кьаьстта наха хоатташ хургьа дынна чет уххаза «Плунг» ехача искусственни тІоарсках арахецаш боллаьрсйола маІаха наьха хаеш —джинсашн кагирхой ансамблаш.

◆ Аарахецача продукце ассортимент церье даьрхІад кхачан промышленности предприятеша а. Ишшта., Грозненски кондитерски фабрика керда оборудовани оттаг цо дог да ала мегаргда. Цун балхата хьежжа хуьл электрооборудование промышленни предприятеша а бахачи наха а электроэнергии ялар.

СУРТА ТІА: смена начальник инженер Мыгуш Владимир Михайловичи дежурни Белугина Мария Карповнан управлене керттерча щита тІа болх беш ба.

А. КЬЧИКОВА сурт.

МАЛХБОАЛЕНГАХЬА ГІА БОАХАШ ЙОДА ЭНЕРГЕТИКА

1973 шера ноябре Малхбуьен СибарегІен къуйбехьарча даьхьа тІа болх бе йоллеенай 500 эзар вольт низ болаш 360 километр—Казахстанерча Ермаковски ГРЭС-атара гоор Омскага кхаччалца — ІІІаьхьен йола лаьхьча вольта электропереда тоаьн керда дина.

Керда лиНн болх бе долаьлийтар — энергетике йоккха событи. Омск Экибастузера боахаяча кІорда болх беча низ болча ГРЭС-ех цхьаьнгара кхы тІа а энергия ейе йоллелаРах хинна а ца Іеш. Из лини кхы а белгалйола йоккха энергетически ши система — Казахстанский Западносибирски — цо шоайла. ВІашагІьовзаьлятта хиларна а.

Массеех шу хьалхагІа интервью ша йийзар са Джунковский Олегарх. Малхбуьен СибарегІа 500 километрьл йола цу тайнара масеех лиНн хьалъеча кулгаьлен хиннача инженерагІа.

— Вай мехка энергетика, — йоаьтар Джунковске, — тІа-тІа гаьнагІа Малхбоаьлаьгхьа гІа боахаш йода, цуцухь ухх гарГтарча шерашка СибарегІа Іаьлаьмате боккха болх чакхбаккха бе-заш да тхо, ЛЭП хьалъераш, СибарегІенна Дальни Востокен Іаьлаьна энергетически потенциал ухха-зара, моттигера, промышленность дегІайолаГІарн электричества моттигера источникаш массаьа а кхоачам боаьщ ца хуьлча чІоагІа дегІаньхьчаьа кхыча промышленни районашен энерги гелара совьмла а тоьарйолаш селлара йоккха ч. Хіаьта долче, кхы тІа а ешшта діаьхьа езаьрьа электропередача линеЙ дукхха эзаьрашца километраш...

Уралагара малхболенгахьа яьдча районаша хІаньле а тел мехка йоаккхача ерригача электроэнергех диЛаьгІа даьха совгІа, СибарегІарча гидроэнергоресурсех доккха доацача даьхьах мара хІанз а пайда эцаш боаьщашехьа а. Іаламхоша даьча доарХІамегІа, духьььа цхьан Енисейе гелаьлургьа Советски Союзерйй ерригача электростанцеша 1960 шера йоаккхаш хиннар массеа йола энерги.

Цу цхьан хинна СибарегІарча гидроэлектростанцей энерги белгалйола Іаьлаьмате дарегІа хиларца, хІаьта станцеш шоаш — ренгабельность дакъа хиларца. Масала, Братски гидроэлектростанце энерге 100 киловатт-сахьатага 5,5 копиг дина.

Иштта дарегІа энерги бахьан долаш СибарегІарча гидроэлектростанцеша цоаш хьаьлъарга діадахийта Іаьлаьмате лухха ахча юхаметтотгаду хьалхара агрегаташ болх бе йоллеина массеех шу даьнначуЧ тІеьхьаГІа, Масала, Красноярски ГЭС-о ше хьалъеш ІІІадалийтар ю юхаметтаотгаьнар Пятчахьалхен комассе ю даим болх бе йоллаьлийта діаьца да ІІаьхочаьш.

Гидроэнергоресурсашца ІІаьхий хинна ІІаьш Сибарегіе — Іаламо уххаза чуГулаьйй кІорв йоккхий запасаш.

Укх пятилетке 22 миллион тонн духхагІа баккха даьрхІаш кІор Кузбассе, ешшта аьлча мехка духхагІа боккхача берригача кІорах кхоалаГІа джаьъ. Цхьаьккха СибарегІа я кІор баьхь цхьаьккха кьаьнара цхьа район а — гучаьлйора способагІа кІор боаха Черемховски Хіаьта Красноярска районе и СССР тайнача кІора еррига запасий пхе даьхьах ши даькъа доаллаш йола Канско-Ачински кІора бассейн Нагаьхьа санна Казахстанера а Сибарегіарча массеех кхыйола а кІор боаьлла ІІаьхий моттигаш цунна діаГІатехача, нагаьхьа санна цу кІора малхбузехьара кхы а Іаьлаьмате дуьхьа мехдаьттан гаеи запасаш а геологоашта хетачох ю йоаца, уьх гарГтарча хана малхболаьхьара уж пайдане оаьхьаьлаш хьеаьлара перспективаш а теркалийча, дикагІа кІетаьу, энергетически йоагоча ІІаьмаьн моцца вай мехка хург ца хилар.

Тахан Братский Красноярский ГЭС-аш санна йолча, хьаьлъеш латта Ангара гІара Усть-Илимский Енисеи гІара Саянский санна йолча гидроэнергетически гиганташца, СибарегІарча массеех кхыча ІІаьмаГІча гидростанцепа цхьан мугІаре болх беш а низ бола тепловой электростанцеш — Красноярски краера Назаровски, Тюменски областера СурГутски, Казахстанера Ермаковски, массеех дахьарш.

Боккха низ болча электропередача линеша тІеьхь-тІеьхьаГІо шоай ІІаьшІ дуьзалуш йола біарчча цхьа энергетически ГІоазараш а дий ІІаьшІгІтох тепловой гидроэлектростанцеши. Хьаьуд цуа тІеьхьаГІа цхьан оагІорахьара Дальни Востока энергоГІозаРаша, ІІаьта воях оагІорахьара — мехка Европейски дакъа гІа ІІаьнаьле а хьаьньа БІарчча цаІ йолча энергосистемаца ІІаьшагІьхьетаьрбола сибирски гІоз. Хіаьта кхочера а, парех ІІаьхьетаргІа Средняя Азе энергоГІозаРаш, хьаьуриГьа хьаьлъеш датТача ІІаьлаьмате йоккха сийрлаьннача экрана тІара — схема гІара Дунайгара діайоллеина Тайжжча океана діастара хаччачаша баьржа удла беррига энергетически бокъам бІаргІагурбоЛаш йола, управлене бІарчча цхьа пульт а диспетчерски бІарчча цхьа службе а йолаш йола ерригача Советски Союзе ЦаІ йола энергосистемаш.

Станислав ИЛЬИН,
АПН корреспондент.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

Бокъонца дола цІей хилар «Старогрозненфт» НГДУ РИТС-ий мехдаьттахоцца йоккха производственни мощность йола сепарационни установка 34 буровой йолча производства къьвоаьлаьрах. ХІанз скважинашкара ььайоаГІа продукци дуХьььа установке діа а кхаьже пигача мехдаьттаргара газ хьаьжоаьтаю. Хіара ден-бус 6,5 эзар тонн мехдаььта доаьх. ХІаьта установка емкоста чу 29 эзар тонн йода. Иштта дуХьа мехдаььта чухошча бакО ВІашТІехьдоалийт фуннагІа хуьле а промыслашкара продукци цахдаьлаш предприятешка ІІаьхачийта.

РИТС-ий начальника Ю. П. Пересунькос дуви:

— Мехдаьттах ишта хьалашка хІанз чІоагІа бехкоккхаме декхараш латт: Даьхен дуХьагІа а дикагІа а продукци ялар. Из декхар кхоачашдаре ергача торонаш йоаьщ я. Тха коллектив барттайна а, мехдаььта промышленнотА болхошта юкъе яьржача социалистически яхьье хьинаре дакъа доацаш а я.

Дика толамаш доаХ Огамин Владимира, Алексеев Анатолия, Бабуков Борьса кулгаьдеча звеношь.

ТІехдика къьхегаш ба промыслА къьнагІбола болхлой коммунисташ операторашца Сынко Александр, коммунистически къахьегама ударник кхоачашдерг-бола оператор Наливко Степан, иштта кхьбараш. Коммунисташкара, производства хьалхалаттачаргара хьокъам а эцаш къьхьег кхыча болхлоша а. Царех ва «Профессех дІкаГІаза» яха сийлен цІи лелаеш йола гочкарь Дубенко Евгений. Цо кІийчь ьь дуХьа рацпредложеннеш кхиьай производства юкъе. Евгений Егоровича дукха кІона токарш Іомабо. ХІанз цо хьаьлаш, токарь профессех карерзаеш бе Мургазалиев Руслан, Абубакаров Аслан-бек.

Л. РУДСКИЙ.

МАССАНЕ А ДИКА КЪАХЬЕГ

Дика къьхегаш я Гудермес станше локомотивни депо хиналбораторе цёха коллектив. Цу коллективе кулгаьлеш я Чикунова Маргарита Никитична. Массеех шу да «Коммунистическа къахьегама коллектив» яха сийлен цІи коллективо ььаьхьа: «Лаьхача культура цех» а оьл цунах.

Уж толамаш дахара юкъе доккха дакъа доаш Чикуновас. ХІара ден нахана организаторски болх ІІІаьхьо цо. Опыт йолча инженерана Сопина Вера Петровнаца цхьан техническ занятеш діаХьу лабораторе болхлоша. ДуХьа болх баь, производства хьалха даттаРаш а дуХьа ба уьхаза. Уж ба А. М. Гаряжа, А. А. Тютикова, М. И. Резникова, кхоа производственникашца Е. Локтева ,М. Алексеева.

Э. ЗАЯНДИЕВ.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ДЕШАР КІОАРГАГІА ІОМАДАРА

Экономически дайша хилар боккха доаьрхІам болаш да къахьегаиЙой знанеш лаьхьара, производствана доаьл дарА кхьаьгамхоШ дуХьагІа, юкъеозара, хьалкъа боахам дегІаьболаьбара. КПСС XXIV-ча съездо оттаьнь программа кхоачашьра.

Республика потребительски кооперацие системе дешара керлача шера цхьадола толамаш даьхьал. Респотребсоюза правленеи партийни организацеш дешара шу ДІадоалаьлаьхь массанаьх собрание йир, ер дезарашш кьоьастадир. Ерригача районни потребительски обществашка политически экономически дешара семинарски группаш яьхьар, курсашца дийша, кийчбенна пропагандисташ, гІуЛаьх дика довзд специалисташ, боахамий кулгалХой оттабир дешар хьеха.

Дешара керда шу дика діадоладир потребительски обществе Сунженски, Наурски, Урус-Мартана, Ножай-Юрта, Гудермеса районий правленеша, кхьчар. Дика вІашІехьдььккхьаьл дешара шу Респотребсоюза аппарате а. Кхоь семинарски группа я. Цига кьахьаш ба йоккха цвалификаци йола специалисташ. Марксизма - ленинизма лардаш Іомаяра группе дешаш ба беррига коммунисташ. Цунна кулгаьлеш ва Респотребсоюза правлене председателя заместитель коммунист Юрий Иванович Приходько. Экономически знанеш Іомаяча группе дешаш ба аппарата беррига болхлой. Цунна хьалхе лелаю коммунисташа финансови отдела начальника Владимир Николаевич Липихьнен керттерча бухгалтера Султан Абдулхамидович Абдулхамидовен. ХІаьта комсомольски дешара группана кулгаьлеш я книжка отдела начальник Роза Алавдиевна Дадаева.

Безаме чакхйоал занятеш еррига группаша, чоаьлоцам дика болаш хуьл лекцеш, беседаш, дешашбаРаш дика хьаьгг. Пропагандисташ дика кийчьу занятеш яра.

ДуХьа ха йоаццаш парте Ленински районо Сийлен грамота елар пропагандиста Юрий Иванович Приходькона.

Коммунизм хьалъара сийлаьхдоккхий декхараш кхоачашдара дикагІа дакъа лаца йиш хургІалаш шоай политически экономически знанеш лаьхье дерДі укг дешара шера Респотребсоюза болхлоша.

А. ЕВЛОЕВ,
Респотребсоюза орГотдела вокхкагІбола инспектор.

ДИКАЧА ТОЛАМАШЦА НАКЪАБАЬХКАБ

Дикача толамашца накъабьхкаб йийсІагІча пятилетка ьъоастамбеча 1974 шера Малгобекски района малгобекски ГІишлоЙ яран гоаярн участка болхлоп. Иштта, 1973 шера планагІа 349 эзар сома болхаьр де дезаш чинача 363 эзар сома балхаш тир пар. 1973 шера Юкъерча Ачалхье цар хьаьЙ 480 дешара моттиг йола школа, Советское яхача юрта шоаза вІашІІаРдаь хьехаРкоштА лаьхьха іа, дуХьа кхийола объекташ.

ДуХьа балхаш кхоачашдаьд пар Малгобеке керда наьхьаьш доаХаш, уж тоаДеш. Асфальт биллаб Малгобеке ХХ партсъезда, Маяковске ІІерагІча, Совхозна яхача улицашка.

Къаьстта дика толамаш доахаш къахьег асфальтировщика А. Пальгиева, отделочникаш Ф. Тумгоеваг, столяра Х. Яндиева, кхьчар.

Д. МУРАДОВ.

Шера план—ханал хьалха

И. Н. Заболотие ьІерагІча типографе коллективо йийсІагІча пятилетка кхоалаГІча, хоадамбеча шера боккха толам баьккхар. Шера плана масседолча экономически хьокхамех ханал хьалха кхоачашъьй.

ДІадаьача шера полиграфисташа 2 миллиона совгІа книжкаш брошюраш кийчаьл. ПлагІа лиРІІагІча 5 ди хьалха вай. ІІаьха школаштА 185 эзар тираж йола учебникаш арахийЙад.

УчасткаштА юкъерча социалистически яхье котаьо кьаьхкай оСетия участко (йоккхаГІйола мастер Н. Демидова, профорг Р. Ложкина).

Къаьст-хьаьстача болхлоштА юкъерча социалистически яхье ІІеХхика толамаш дььхад комунистически къахьегама ударникашца наборщикаш — В. Атаровес, Н. Пахомовас, Н. Ковалевнок, печатникаша — В. Чупова, В. Гаснкова, Л. Бычковас, переплетчикаша — А. Яшкаес, А. Жабраиловас, Р. Бабичевас, офсетчикаша — В. П. Коноваленкос, Э. Киркинна, Г. Бубненкос. Цар шоай нормаш 110—160 процент кхоачашъю. 10 полиграфист 1975 шера чотах болх беш ва.

К. П. ЛОБАЙКО,
планова отдела начальник.

ДЕ ДЕЗАРАЙШ ТЕРКАМЕ А ЭЦАШ

МАЛГОБЕКСКИ РАЙОНИН ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕРА

Мехкальтеи газн — Магlалбика керттера боахам, ба. Цу доахьошца ювхаенна йолча предприятеца пятилетка хьалхарча кхаьн шера продукци, йохкара декхарашца хоачвишлаьа 101 процент. Дикачча тоькхамашца пятилетка декхарашца хоачашцеи я юртбоахаме кхаьхьагlий дуккха юьлективаш а. Цу хьаькхьаьа белгалбаха боагlа совхозхошца а, колхозе а тlехlикка кхаьхьагама котаолашца йоахаш бола хьайбаьш лаьттеи лелдерашца — «Нингушский» совхозера коччишт Галлилеев Махьмад керте латта кхаьш лелаьу йиллагlа бригада, «Алдахчуртский» совхозера Дарсигов Мусес кулгаьлу доакьаьраш Iаллашвили дуккха доахьан йоахаш йола бригада, кхмбола бlаьш механизаторашца, хьайбаьн лелдерашца.

Парте XXIV съезд, КПСС Нохч - Гlалгlай обкома X пленумо 'Iлаьдехьача тайпара организацийн а, политическийн а бола тlехо тоабарца дувзаенна да горда а йоргий а хьаькхьагамхошца карагlаьдаьлларашца.

Цхьаьбакъа Магlалбикерча коммунистий XXIV городской партийн конференце КПСС горкома балха хьакъеъча доклад ловча горкома хьалхарчо секретаря П. Г. Кашеевс, хьамчьаш даьча делегаташца керттера теркам тlабохийташ дийцаш кхоачаш да деш дисча: цун баьхьанна, хьалхьаьлаьдаьлла белгалдаьхьар хьалхашца латта дехьаьрашца, уж кхоачашдара пакьхьашца. Из пийса а да. В. И. Ленина белгалдаьхьал, болхьашца хоаччибоаьдараш хьаьхьта гучдахьар, уж сьхагlа йiалхьара пакьхьашца хьаьхьстаьар, цу пIулакха коммунистий, берригача хьаьхьагамхой тlаьа кёрттерчоа тlаерзаьр лоархlаме хилар.

Партийн конференце белгал мадлаьккхара, хьоачашца да деш дисарашца дуккха да. Промышленни а юртбоахама а продукци мехкар лакхдара хьаькхьеъьа 'яьслагlа ча пятилетке оттаьдь кинна декхарашца хоачашцдьдаш. Масала, парте горкомо отчет еша чхх тlехьхьарча кхаьн шера мехкальтта доаькхилга а цун продукци йохкилга а 2,5-зза кlеанглеанчаьл.

Цун керттера баьхьн да мехкальтта лоькхи бочуьрш тохараша йоаьй декхьаьш хоачашцеи ца дар. Планах гучдаьккха дьархlаьчоь чтlагlа дикъа мара дац отчетий хана, бутув тохараша гучдаьккха мехкальтта, хlаьта а я хlанзарча технологрс пайда эша йийш йолаш а дац.

Конференце балха дакъа доаьш хиннарашца йоккхача йоаькхоца дийцар Магlалбика мехкальтан сийле юхаметтаоттаьра дош. Цар белгалдар кlоаьра бурув тохарца валанжийнен юьйа 'Iоайашкара мехкальтта 'гучдаьккхарца мара из бехктохамера декхар хоачашцеи, йiаьй йоаьнлга а цу пIулакха йоагlаш йола йоаькхо таьхьаьнца ца елга а.

— Чlоагlтаьйа планах а тlайпача социалистически декхарех а пятилетка дильагlча, къоастамбоча шера 7000 метр кlоаьрчча шиннскважинаца бурув тоха йlаьделаде дезий я тха коллектив, — аьлер бурув тохача управленте комната секретаря Ф. В. Щукина, — цу пIулакха ше къаьстта керда обпрудовани эш. «Гроэнефть» объединенийе вlаьштlехьаьнчча еъаш я ца. Хlаьта цо из тхона йа лерхI цхьан скважина, из а йиллагlа квартале. Эша хоачам вlаьштlехьбаькхара пIулаьх нитта эсала лелдаро кердача шерача керттера декхарех цаI хоачашца йийш йолча хьалашка оттабу бурув тохараш хьаькхьеъьа а.

Йlаьдахча шера валанжийнен тlерча юрта тlоанашка мехкальтта гучдаьккхьа бурув тохараша. Цунца дукха сероводород да. Из мехкальтта хьалаккхара а йlаьдехьара а сероводорода тохаергlоанашца ций тайпара йолча оборудованя еза.

Сихагlа чу дешцан къоастаьлларца мара Магlалбике мехкальтта доаькхийлга лаьхдие йiаьц йоаьшлга массийе а дика хьетадеш да. Цхьаьбакъа цу хьаькхьеъьа хоадаькболлаш хьаьеш хlама даьI. Бурув тохараша уж дешийн къоастаьде шоашта гlо делга дех.

Иштта конференце белгалдаьккхар хоте боахам дегlаболлабара хьаькхьаьрца пятилетка декхарашца хоачашцеи а районе эсала латтийта. Уьхх тlехьарча кхаьн шера якха лаьрхlа хиннчаьс совхозашцен колхозоца йоаькхийр бисай 5,6 миллион сома маьхх керттера продукци, цу дакъе 44 миллион сома яр хьайбай продукци а белаш. Цун керттера баьхьнаш да йортбоахама культурай хьувкъаьн хьайбай продуктивности лоха хlалар, кхаьн хьайбаьш лелаьдара культура эсала лелаьр, хиш декхарашца лаьттаеь бисза пайда ца ший, кхаьшкара агротехнически балхаьш хиннаьхь чаьх ца дахар.

Районера совхозашкен колхозен долаш да лерттlа болх йiаьштехьбаькхарш пхе шера декхарашца дисза хоачашцарашца мел эшар. Из къаьстта- хьагоёт хьалха латтача бригадай, фермай, механизаторий, хьайбаш лелаьдерий къаьстарца толмаша. Хlанзехьа а пхе шера декхарашца хоачашцаьдаьI царех дуккхачар. Хьалха латтарий балха говзал массанена дlайовийтар — партийн организацийн а боахамий кулгаьлой а кёрттерча декхарех цаI да.

Пятилетка дильагlча, къоастам беча шера социалистически яхь дикагlа йiаьштlехьаьккхарах, чурн-торонех бисза пайда эшарах, шоаш тlаийача социалистически декхарех дийцар конференце къамъьаьш даьйа делегаташца: «Кавказ» колхоза боккхагlа волча жа Iуно, Социалистически Къаьхьегарна Турпала М. Бахмадова, «Нингушский совхоза доаькна Н. Пешхоевс, «Малгобекмежрайгаза» треста слесаря И. И. Муковоза, Вознесенски газ чакхйоаьхача заводо оператора И. И. Булимова, бурьшцийца П. Ф. Горбовцова, кхьбаьрца.

Производственни а культурни а декхарашца дикъа, кхоачашдара Iаьлаьмте боккхача доаькхIаме да, къаьстагlкоштта юкъе лерттlа политико - хьетама болх йiаьштlехьбаькхар. Отчетан хана горкомо партийн организацийн а болх дика тоабеш кердача лагlа тlа баькхабале а, наха интернациональни, пафнотически, атеистически яхьаьн балар, дlаьхьаьн замах юьсдисача аьлаьмера тlулаккхашца къовсам ноаттабйра дешай дуккхагlа терхо е йолаьйаьле а, белгалдаькхар конференце, цу хьаькхьеъьа тlаьнзаьца даьр КПСС Нохч-Гlалгlай обкома X пленума социамашкан хоачашдеча баьккха хьалхара кор мара да хилар, хlанз а дуккха пар, тlийн, профсоюзни, комсомольски организацийн, предприятей, боахамий кулгаьлой йлейно - хьаьма баьхьа лоархlам кlоаьрта хьетабаьн а, из болх бинза дlаболабаьнза эшлар.

Къаьстта доккхий хоачачмбоаьнарашца да къаьхьегарахошта атеистически яхетам балара балхаьца, белгалдаьлькхар доклад тlа а, къамъьаьш даьча делегаташца а: «Нингушский» совхоза баьшадаьнарца Бахьан из, болх бинза дlаболабаьнза эшлар.

Къаьстта доккхий хоачачмбоаьнарашца да къаьхьегарахошта атеистически яхетам балара балхаьца, белгалдаьлькхар доклад тlа а, къамъьаьш даьча делегаташца а: «Нингушский» совхоза баьшадаьнарца Бахьан из, болх бинза дlаболабаьнза эшлар.

Йиштта конференце белгалдаьлькхар хоте боахам дегlаболабара хьаькхьаьрца пятилетка декхарашца хоачашцеи а районе эсала латтийта. Уьхх тlехьарча кхаьн шера якха лаьрхlа хиннчаьс колхозоца йоаькхийр бисай 5,6 миллион сома маьхх керттера продукци, цу дакъе 44 миллион сома яр хьайбай продукци а белаш. Цун керттера баьхьнаш да йортбоахама культурай хьувкъаьн хьайбай продуктивности лоха хlалар, кхаьн хьайбаьш лелаьдара культура эсала лелаьр, хиш декхарашца лаьттаеь бисза пайда ца ший, кхаьшкара агротехнически балхаьш хиннаьхь чаьх ца дахар.

Районера совхозашкен колхозен долаш да лерттlа болх йiаьштехьбаькхарш пхе шера декхарашца дисза хоачашцарашца мел эшар. Из къаьстта- хьагоёт хьалха латтача бригадай, фермай, механизаторий, хьайбаш лелаьдерий къаьстарца толмаша. Хlанзехьа а пхе шера декхарашца хоачачмбоаьнарашца дуккхачар. Хьалха латтарий балха говзал массанена дlайовийтар — партийн организацийн а боахамий кулгаьлой а керттерча декхарех цаI да.

Пятилетка дильагlча, къоастам беча шера социалистически яхь дикагlа йiаьштlехьаьккхарах, чурн-торонех бисза пайда эшарах, шоаш тlаийача социалистически декхарех дийцар конференце къамъьаьш даьйа делегаташца: «Кавказ» колхоза боккхагlа волча жа Iуно, Социалистически Къаьхьегарна Турпала М. Бахмадова, «Нингушский совхоза доаькна Н. Пешхоевс, «Малгобекмежрайгаза» треста слесаря И. И. Муковоза, Вознесенски газ чакхйоаьхача заводо оператора И. И. Булимова, бурьшцийца П. Ф. Горбовцова, кхьбаьрца.

Производственни а культурни а декхарашца дикъа, кхоачашдара Iаьлаьмте боккхача доаькхIаме да, къаьстагlкоштта юкъе лерттlа политико - хьетама болх йiаьштlехьбаькхар. Отчетан хана горкомо партийн организацийн а болх дика тоабеш кердача лагlа тlа баькхабале а, наха интернациональни, пафнотически, атеистически яхьаьн балар, дlаьхьаьн замах юьсдисача аьлаьмера тlулаккхашца къовсам ноаттабйра дешай дуккхагlа терхо е йолаьйаьле а, белгалдаьлькхар конференце, цу хьаькхьеъьа тlаьнзаьца даьр КПСС Нохч-Гlалгlай обкома X пленума социамашкан хоачачмбоаьнарашца да къаьхьегарахошта атеистически яхетам балара балхаьца, белгалдаьлькхар доклад тlа а, къамъьаьш даьча делегаташца а: «Нингушский» совхоза баьшадаьнарца Бахьан из, болх бинза дlаболабаьнза эшлар.

Йiаьдахча шера йiаьлаьгlча тlерча юрта тlоанашка мехкальтта гучдаьккхьа бурув тохараша. Цунца дукха сероводород да. Из мехкальтта хьалаккхара а йiаьдехьара а сероводорода тохаергlоанашца ций тайпара йолча оборудованя еза.

Сихагlа чу дешцан къоастаьлларца мара Магlалбике мехкальтта доаькхийлга лаьхдие йiаьц йоаьшлга массийе а дика хьетадеш да. Цхьаьбакъа цу хьаькхьеъьа хоадаькболлаш хьаьеш хlама даьI. Бурув тохараша уж дешийн къоастаьде шоашта гlо делга дех.

Иштта конференце белгалдаьккхар хоте боахам дегlаболабара хьаькхьаьрца пятилетка декхарашца хоачашцеи а районе эсала латтийта. Уьхх тlехьарча кхаьн шера якха лаьрхlа хиннчаьс колхозоца йоаькхийр бисай 5,6 миллион сома маьхх керттера продукци, цу дакъе 44 миллион сома яр хьайбай продукци а белаш. Цун керттера баьхьнаш да йортбоахама культурай хьувкъаьн хьайбай продуктивности лоха хlалар, кхаьн хьайбаьш лелаьдара культура эсала лелаьр, хиш декхарашца лаьттаеь бисза пайда ца ший, кхаьшкара агротехнически балхаьш хиннаьхь чаьх ца дахар.

Районера совхозашкен колхозен долаш да лерттlа болх йiаьштехьбаькхарш пхе шера декхарашца дисза хоачачмбоаьнарашца дуккхачар. Хlанзехьа а пхе шера

ХЬАБЕНАР—СИЙЛЕН НИКЪ

УКХ ҚЕРДАЧА шера 1 январе 80 шу диэар Беслан — Грозный — Петровск (іІаиз Махачкала) участке мухь ушен пассажиршу кхувлеи поездаш лела машиннихь хьабийала. Цу деиах доарІе! Къабардеан - Кавказски машиннаькъа ІІаиэара Грозненски отделени хьаькина ди.

1883 шера бийла бьаьнаб Беслан — Грозный — Гудермес машиннихь. Цу шера 1 мае деиа 1894 шера 1 январе ккаччаиа къэрноа мара лела дІаолайийтар поезташ. Керттерча наькъа бІоаиаа 134 километр дар. Цун дуХарІаолча дьаькъа тІеІа деиаэ хиннарашу литкъа чоиаш дар. 12 шу дьаькъад кхы цьаькхха тайна гІирс хьал іа беш. 1905 шерагара 1912 шерага ккаччаиа ха ньча мара хьаьелаиаэр Йидаре (ІІаиз Пленво), Аеснюовский, Закен, Алды, Джажа ярх разъездаш.

Машиннаькъа транспорт техническеи тІехьаййиа, кІезнта терпкьлеш, эксплуатаци геттара во еш хиннаиле а, машиннихь ІІалвамате чІоагІа наькъабийнаб Нохч-ГІалгІайче экономическеи культурниН дегІайоллаяра. Хьаьха тІехьаййиа хинна моттигаш Россе керттерча центраша ювзаяйийтай цо. Сихха дегІаьха йоаеиийй международ промышленность.

Грозненски отделене машиннаькъахой, Грозненски пролетариат цьаьна Россе боьлхой класса революционни къовсамах хьаьхарча мугІарашка хиннаб. Ростов-на-Дону, Баку, Владикавказски машиннаькъа керттерча мастерскешка хиннача стаччашеи забастовкашеи, 1903 шера Россе еррига Кьудебече чулоаиаш бІарчча цьа стачка хиннаиа дІа эттА, аниэни ярх стачечни Болма хиннаиа юкьебехар Грозненски машиннаькъахойи международ промышленни районе боьлхойн. ІІолитическеи гІулаяхь 1903 шера Ставропольски губернан Тоирн областе обзорра тІа хоам бора, Минералиэе Воды, Беслан, Грозный станцешка — правительствана дьаьхьа агитаци эйла, хІинз а ю, боьлхой цІеІ — 1 Май тІаккочачу негар оттабе гІерташ моттиг хиннай, яхаш.

1905 шера декабре Еррига-российски политически забастовкаьн дІахиттаб IV Грозненски отделене машиннаькъахой. Грозненски машиннаькъа ХІаьнаьгІеллача стачечни комитета юкъе хьинарде дьаькъа йоаеаш хиннаб грозненски машинисташ С. Ф. Старжинский, В. Г. Розинкин, машиниста помощинкаш П. П. Беднов, И. М. Филипович, И. М. Шандров, котельщик И. Г. Соломин, монтер П. С. Пушков, кхьбарш. 1905 шера 19 декабре хиннача шиЙ эттара хьалхарча заседане стачечни комитето шийна юкъера исполнительн совет кержай пхи саг юкъе а волаш: Безбренко (председатель), Самойлов, Шишкин, Шпиганович, Беднов.

1905 шера декабрьски деношка стачечни комитето чІоагІабаб тІема дружиннаи ІІаиагІІохкарен Іоьмарзе бохь. Пороховщин дете, хьаьхьай бомбаш, гебагІаш, касташ, кхьдола герз. Цуо тІехьаьгІа, ціиІ іо ца дахийтар эдьлы стачечни комитето решени ньча тІехьаьгІа 1906 шера 25 декабре мара сайийтензар Владикавказски наькъа тІа эттара тІехьара бІаьстан.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ чу Советски Іаьдал котдаькхар духьа доаттабаьчв хьовсаме доькъа дакъа лаьцар машиннаькъахоша. ВІаьагІьеллаер 180 бІухо кІезнеш ювз машиннаькъа роташ. Нна бола бронепоезд хьайир. «Къаьхьегача халкъе Іаьдалан парти-гІотиннен тІехьара «хьовсамхо» ньнна хІи а тилла. ЦІечо Эскара цу подразделенеша хьинаре дакъа лаьцар БІаьг дийнаьн, лаьттА тІоьм котаденца чаьхбоьмхчача а хІаьта тІа тІехьаьгІа Нохч-ГІалгІай чу граждански тІом чаьхбоьккхачІа а.

Нохч-ГІалгІай территоре тІара революце мостагІийн лелхабаьча хьалхарча деношка а дена партийна, советски, профсоюзни органнашна кулгаьлен ювкъостаьлен Грозненски отделене машиннаькъа, машиннаькъа транспорт юхаметгаттаьвера дегІаьйоаьлерен наькъа тІара еррига халонашн дуХьаьлеашн эша а еш, мел деха ди хиларах, бандиташ, дехтача тера кІал, меша, бирхье а боьлш, доаддучч хана юхаметтаттаьгІир машиннашкъ, тоайир дІаьхьа лела состав.

Москва-Сортировочни депо дІадолаьаьхь тІулаьх («Сийлахь-йохкха почтаи») хьаьхьа а лаьца, Грозненски машиннаькъа уьзе коммунистически субботникаш доладир.

Хьинар ца кхоаеш кхъьегар бахьаьн доаеш 1935 шерре «ТІом хьаьле хиннаиа боарамга кхаьчар Грозненски отделене машиннаькъа тІа гІоьлна «Йа-йха кхуьхь муьхьаш, хІинта цкьайоьчу хьокхамашта дуа а тІехьаьлаьр. ДІауза международ продукташ 1913 шера боарамал 180 процент дукхагІа хиларг.

1940 шера правительственни совГаьнаш — орденаш медаьлаш елар машиннаькъа отделене дикагІаоьлча 14 боьлхоча. Ленина орден сиинаранга юкъе — машинисташ-кравоносовнашт: А. С. Нефедов, А. Г. Мирощниченко, К. И. Пятницко, С. Д. Калугин, кхьмбарш. 102 стахановца «Сийлахь машиннаькъахон» «Машиннаькъа ударникан» ярх значокашн еннай.

Сийлахь - боькха Даьхен тІом болабеннаьча хьаьхарча деношке а дена. ТІема. гІулаьхкашкаьа лоьстабар машиннаькъа отделени дикагІаоьлча 14 боьлхоча. Ленина орден сиинаранга юкъе — машинисташ-кравоносовнашт: А. С. Нефедов, А. Г. Мирощниченко, К. И. Пятницко, С. Д. Калугин, кхьмбарш. 102 стахановца «Сийлахь машиннаькъахон» «Машиннаькъа ударникан» ярх значокашн еннай.

Сийлахь - боькха Даьхен тІом болабеннаьча хьаьхарча деношке а дена. ТІема. гІулаьхкашкаьа лоьстабар машиннаькъа отделени дикагІаоьлча 14 боьлхоча. ТІема - эксплуатационни отделени а хинна діаэттар яз. Хиндаэа яр мел йоаца хІамаш цІьаьнка дуХьаьле йоаеаш фронта тІаьхьаьгІа ВІаьшІІехьаьлаьчу хаддаиэа тІаьуваар тІема кхоачаш, кхачаьгІ оІу. Малхбоаленгахьа ухар оборудованех, ялатах, машинех етта эшаеиаш, маьрша баха ала кІезнаьхьа, кхерам боаначаьга діакхуьлар.

Грозненски отделене машиннаькъахоьх ВІаьагІьеллаер кхьаьста колоннаш тІема подразделеиеш; парех цхьаьрашт Берлине кхаьчар. «

Даьхен тІема фронтаэкна турпал гІулаьхкаш карагІдуьлраьх Даьхен деазгІа долча совГаьт Советски Союзо Турпала, цІи елар машиннаькъа отделенгра машиннаькъашта М. М. Сурмача, И. Ф. Сергеевна, А. Г. Алейникова, Ф. Б. Бубликовна. Партизански отрядашта юкъе а боьлш турпал летар А. М. Багаутдинов, Ф. П. Братчик, Е. В. Холунов.

Отделене предприятей боьлхой хьинарерча кхаььсгара лаьцта мах бир партен правительствах, новкъостаьнта М. И. Радченкоьн, А. Ф. Панурина, отделене диспечер хиннина С. В. Кутафина Социалистически Къаьхьегара Турпала цІи елар.

300 гаррТача машиннаькъахочоа орденаиш медаьлаш, цу даькъе 68 саг — Ленина орден елар.

ХУВЦАДЕННАД паравозни депо куц. Гудермесеи депо керда тепловозни хьалхьай, хІаьта кхаьнарчоа реконструкци яьй. Грозненски — реконструкци яь а ТЭ-3 серех йолча иНз болча тепловозашца болх беш а я. Шаккхе депо кердача станочни оборудованеца кийчьн я.

Отделене еррига доакъошка технически реконструкци а еш, наькъа отделеи кердача тайпанан машинашца дукъ ушаа йоаларах Іилман ларда тІа ВІаьшІехьаьккха кхаььсгаи (НОТ) еррагача предприятешка, кхаььста а вагонни депоне юкъеЙоаьлеш бабьихча эттара хьалхара тІа хиндар. 1973 шера 13 декабре вагонни депо коллективо чІоаьтІа дездеш белгалдаьккхар социалистически яьхь дахьа доккхий производственни шьхкамаш бахьан доаеш цунна коммунистически кхаььсгаиа ца коллектив яха сийлахь цІи орден деиа 10 шу диэар. Керда чаьхьаьа а дехкаш реконструкци яьй дукккача станешта. Стрелкаштен сигналаштен электрически централизаци яьй Грозненски Гудермесеи станешка. Диспетчерски централизаци яьй Кизляреи отделене. Еррагача отделене юкъеЙоаьлабаьб поезаьной бувьам, автоматически локомотивни сигнализаци, автостопаш. Цо поезлашка йиш хуьлийт сахьата 100 а кхы дукхагІа а километр никъ бе. Цу дерригача хІамаша йиш хилийтай производственни балха тІа диика толамаш дахьа.

Партен правительствах лаккха мах бабІ наькъа отделене коллектива хьинареча кхаььсгара.

ПІом чаьхбоьнначу тІехьаьгІара пятилетке семилетке ханал хьалха кхоачаьшкарг орденаш елар: Ленина орден — 309 саг, Кхаььсгара Шеча Байрахка орден — 272, «Знак Почета» яха орден — 25, медаьлаш — 948 саг.

Ленина орден сиинаранга юкъе — транспорта ветеранаш, шоай даьхьа деиа 25 машиннаькъахой боьлх В. П. Величко, А. Г. Прудников, В. П. Маслов, Д. С. Ильин, Р. С. Ильин, А. П. Лобанов, Н. Ф. Новиков, кхьбарш.

ДІаьо а ехьаьгІаьш я керда техника, автоматизаци производственни процессий механизаци.

Адхха йислагІча пятилетка шин шерен ворхІ беттан боахам технически кхиннарга дІаолаьнйтад 3 миллион орм совГаьг ахча, Цу даькъе деиа а даьха, эксплуатаци діаеннад деррагаш а лаьрхІача 47,5 километр дІаьха нньхьаьлъ, 4 станцийа реконструкци яьй. ЮхьгІаьлаьнна ВІаьшІехьаьлаьчу 1894 шера хиннарел ялхаэза совГаьг дІаьхьеннад. Тоьлий контойнернин деза-доккхий мухьаш іодоссаэдиу моттигаш, поточни линии оттаьлаь Грозне, Гудермеен локомотивни депошкарга дукъ увзаеча электродвигателаьта ремонт яьра, хьаьлоа баьхаш даьл.

Наькъа отделене машиннаькъа боьхама деррига доакъош технически кхы тІа а кхиндарах йислагІча пятилетке а боькха партІато яьннай.

ЙислагІча пятилетка шин шера заданеегІа лаьрхІа хиннаиуа ІІаьшІехьаьлаьчу юкъера ювзаьнна 1,1 процент дукхагІа лаккхьенна вагона баьха оьсарле, локомотивий — 1,7 процент, мухьашн пассажиршу діа-юха уьзара объем — 22 процент, грузооборташца оьа дукъ — 1,7 процент, деррига тІаьдвтта мухьашт 1 процент дукхагІа хиннад, кхаььсгара оьсарле заданеГІа лаьрхІа хиннаиуа 1,2 процент даьхьа хиннай.

Планан сонгІа діа-юха кхыььа деррига мухьашт Грозненски локомотивни вагонни депошка, Гудермеен станце, наькъа Грозненски-дистанце, кхача предприятешка кхаььсгара оьсарле лаьхьа чотах кхІьхьаІ. Планоиз заданеш хьоачаьшьвй вагонашка тобехийтара, участкоиз техническеи-сухаладита, мухь увзаеча поезда юкъера доазда, мухь вагонашка статически чуботтара, яьса гобоаха вагонаш кІезнгьара, мухьашн дукхагІа діа-юха кхаьььа-гара, пайдаш дара, рентабельность даьхьара, кхыча хьоьхамашта.

Аьхха 1973 шера 9 бетта 1975 сома экономическеи эффект а йоаеш 663 предложеиеш юкъеЙиьхьаьй рационализаторашеи изобретатолашеи. 420 мероприяти кхаььсгаи Іилман ларда тІа ВІаьшІехьаьккхара планеГІа юкъеЙиьхьаьй, 240 эзар сом экономически эффект а йоаеш.

Отделене коллективо діьхьача толамий дакхха маг: баьб партеи правительства, машиннаькъа Министерстаи машиннаькъахой профсоюза ЦК-ан кагарарера тІа ЦІе байракъ а IV квартале — СССР Министрий Советен ВЦСПС-ен ЦІе байракъ а еннай.

ХІаьТА мел доккхий хувцаьнаш хиннад машиннаькъахой чуйеча цІеной-бытовой хьалашка! Ах бІаь шера 10,9-эза дукхагІа хиннад цІеной, хІаьта кварталашкара чуйе моттиг — 23,2-эза.

1973 шера хьа чубаха - іІаьнн 822 цІенга діаккхььчаьл, хІаьта чуйе моттиг — 152066 квадратни метр-га. Машиннаькъахой шар дезалий культурно-бытовой хьалашт тоаддар духьа аІхха 1957 шерагара 1968 шерага ккаччаиа Грозне хьаьлий культура Дворец, пионерски лагерь Гудермеен Джалкен — школаш, Грозне — больницаш поликлиникеи, хоа детсади яслеш, Гудермеен больница шерийй, хоа детсади яслеш, Артезиан Зеноьлин ккача станцийа детсадаш яслеш, 36 тІкен лареки хьаьлий. Уж деррига хІаьмаш революци ялалелхьарча хана Грозненски наькъа отделене хиланза да.

Ювлагара дена хувцаьнаш машиннаькъахой хьаьсгара хьаьлаш дар къаман состави.

Шератара шерага дукхагІа хул моттигера кьамех — похнеи ІІаьлаьнна боьл машиннаькъахой. Уж хІаиз эзарш ба, царна юкъе дукха ба инженерно - технически боьлхой, хІаьта революци ялелехьа, нагтахьа саг мара дозар— Магомеев Ибрагим Хан-Петрович — паровоза машинист, Алиев Мудар Мутиевич — дистанционни техник - строитоль.

Вай республикен отделене машиннаькъа транспорта экономически культурнон дегІайоллаеи ах бІаь шера даьха уж деррига доккхий толамаш « из атта хьаьена триумфальни марш ян, дехтача шера кьаьсда доккхачІа хьаьхьаташ хьабена хала ниКь ба.

Цудухьа шеко ян, шоай дехтьча шу диэар белгалдаккхаш боьха Кьиблдаседа - Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене предприятейн чоркеллаьнна боьлхоьа шоай деррига низ, шоай деррига хьинар, дегай еррига діовкад Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда оттаьв сийлахь-йоккха программа сихІІІа хьоачаьшара діаьлургхларах,

Статийнен бІубенен хьеж машиннаькъахой шоай кхоначІа. Дечарга денга, шерагара шерага толлуш, холлуш ІьадоагІа шар вахар, деррига советски наькъа а санна.

И. КИЧИК,
сийлахь машиннаькъахо,
А. АФАНАСЬЕВ,
сийлахь машиннаькъахо.

ЙислагІча пятилетка хьоачаьгІа шу толамашца чаьхлоькхьаьш боаьх Туркмене Гаурдаиских серии комбината химикаш.

20 ноябре хьоачаьшъьй шийтта бетта план. Шу чаьхдаллаьхьа кхы а массеек эзар тонн маьхера продукци яьккхай.

Посеаьерча больница лорана йоаьхо ю Гаурлаьк горнякий унахІеиоН. Химикий балха хьалаш миштад, предприяте кхаььсгамхоех лазар кхийтталийн-داйтар хьеж уж, унахІеиоо дорарах лаьца беседаш ю шар.

СУРТА ТІА: карьера цкьаьн ужастке бабьлаьгІ чедикаш.

А. САПАРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬУВКЪАМА ЙОАКХО ЕШ

Хурдболча хьукъама дика йоаьхо ю Шалински района Леонина цІергІча колхоза кхьаьгамхоша. Белгалбаьнна хьаьхьагар йислагІча пятилетка кхоаьлгІа, хоадамбеча шера «Знак Почета» яха орден лелаеча коммунистА Нагомерзоев Абдота кулгалдеча трактории бригада механизаторашца. ДикагІча агротехникеи хаиашка ІІалайийна дьаьхар тураьхь дув ялаташ, ціиз хьаьхьара цеГІ дахьаьн Іаьгара ловлаш да уж. Хаиначьа аьха Іолідар бІаьстан культурашн діаювргІолча дегІара лаьтта. Цу тІа тессай хІара гектара цкьаьца центнер аммични селитрен цкьаьца центнер суперфосфатен доархІам беш минеральни удобренен. Шекара сеекла діае лерхІаиа 200 гектара тІен ялатийна хьажІаш діаювргІолча 150 гектара тІен хоачачам хиллаа минеральни моттигеран удобренеш тайсай.

Колхоза механизатораша дегаш гІоздаьйна а боьлш итогаш іо шера ца шоаш баьха балха. Цар толамца хоачачашьй трактории балхаш дара шера план. Оаьхдара планаш дикка тІехьхоачачашьнаьнгмаш дукка езаш, машинашта тІаьхувш вар. Дукха аьм боаьхкар цо дерзиаш тІа водителаш беш болча балха, цкьаьца хатторашн дора, Іомаларе.

1939 шера, ЦІеча Эскарера ше цІаьеча, юха а ший коллективе дрезина водителга гІоньча йоаьш болх діаболабир Борискин Александр Тимофеевича.

— Болх дукхагІа а чоалхаьнгІа а ба хІаиз. — душ Борискина. — ДІаийлаеп оаш, оаьх тІаьхьа деш массеек этташ километраш машиннихь ба. ХІаьта, массеек наькъа ІІаьхчча а, болх дика бе а беза.

ТІема шерашка бьаьча балхах дувца аьнна дехар дича, йист ца хулаш тоьъл ха йоаькх Александр Тимофеевича. Дагалаца а эттА дан-их уж шеваш!

ТІема дика тоаддь наьхьашн эшар. Машиннаькъахоша Іодехкар уж наьхьашн. Цкьаьа бомбашн чуетташеча, снарядаш лелхашца болх бе безаш шийлоре. Цкьаьца йоаьлча хана рельсаш вІашагІ а хотташ Іоехкар, тІакхьа эшелон чаьхьаьча діайоьхар уж рельсаш — монстаГІ гаррта кар. Деи-бус 12—14 саьхьта болх боьра. Аьхха соаьдаккхара беш ца пар из болх. Цу шерашка маІа нах тІем тІа а болаш ехданьаьла бригадиша» баьь болх тІема ногаьо чехкагІа яккхара беш бар. Бешта, тІем тІа лаьрхІа мегарбоьлаш-м машиннаькъахой а бар. Цудухьа яха Александр Тимофеевича ньхьа тІа тІема маддаьлаш.

..Чаьхьаьхар тІом. Цкьаьбаьнна, машиннаькъахой болх кІезнагІа а беза-м хилаьзар. ТІема шерашка йоаьхьа а, болх дика бе а беза.

ТІема шерашка бьаьча балхах дувца аьнна дехар дича, йист ца хулаш тоьъл ха йоаькх Александр Тимофеевича. Дагалаца а эттА дан-их уж шеваш!

ТІема дика тоаддь наьхьашн эшар. Машиннаькъахоша Іодехкар уж наьхьашн. Цкьаьа бомбашн чуетташеча, снарядаш лелхашца болх бе безаш шийлоре. Цкьаьца йоаьлча хана рельсаш вІашагІ а хотташ Іоехкар, тІакхьа эшелон чаьхьаьча діайоьхар уж рельсаш — монстаГІ гаррта кар. Деи-бус 12—14 саьхьта болх боьра. Аьхха соаьдаккхара беш ца пар из болх. Цу шерашка маІа нах тІем тІа а болаш ехданьаьла бригадиша» баьь болх тІема ногаьо чехкагІа яккхара беш бар. Бешта, тІем тІа лаьрхІа мегарбоьлаш-м машиннаькъахой а бар. Цудухьа яха Александр Тимофеевича ньхьа тІа тІема маддаьлаш.

..Чаьхьаьхар тІом. Цкьаьбаьнна, машиннаькъахой болх кІезнагІа беза-м хилаьзар. ТІема шерашка болхаьа» мехха боаьхам чекгІе юхаьаттаьттаьбара дика наьхьашн эшар. ТІаккхха а балха тІа хьалха даттаьрашта юкъе хул А. Т. Борискин.

..ХІара Іуьрра дистанце машиннаькъахой коара рельсаш, цІалаш, инструменташ тІайоллаш автодрезинаш хьаьвраЙолаш. Царех цкьаьне тІа болх беш ва дистанце кьаьнагІвоьлл бохьлло, Борискин Александр Тимофеевич.

З. ЭСАМБАЕВ.

ШОАЙ ДОШ КХОАЧАЩДУ

Сатийна я ух деношка кхаьщ. Наггахьа мара хаэаш трактора моторо ду ІІар-тата. Дика болх баь йола юртбоахама, техника мугІарах ДІаотташ латт хІаиз бригадай станашкен механически мастерскойшкен. Кхашкара бІаьстан балхан дІадолаьдара из кийчьеш ба механизаторашца. Цар дика кхетаьлу техника дика тоаьрга хьежжа мара кхашкарен бешнашкерен балхаш толаиг чаьщдаьха йиш йоьшийла. Цудухьа чІоаьрга кхоьаболаьдаь хьаллаьмпар цар техника ханнаьаьь бІаьстанга кийчьарш на лорирхаи беррига механизаторашн механически мастерской коллективашн тІахьаьшш сунженашца даь кхайкарад.

Из болам тІулаьхкаца хьаллаьцар Наурски района «Красное знамя» колхоза кхаьхьегамхоша а. Сунженашца даь кхайкарад дийцар механизаторийн механически мастерске коллективен совещане. Цинга белгалйар техника графикаш тоаьрга йола план, тІиийцар социалистически декхарш. Ремонтинкаша доп делар техника кийчьяра ВитлагІча квартале план 25 декабрен, хІаьта еррига тракторашн йортбоахама ГІирс тоабара план 23 февранен ккочачІьа, яьнна.

Уж декхарш шоашта хьаьлаьца оттаьлъ кхаььсгара діаьолаьбелар ремонтинкашн. Шоаш дена дош толамца кхоачащду цар. Из иштта хилара тешаа ду ухх масалашн. ВитлагІча квартале планагІа 10 трактор тоаьрга ешш бар уж, хІаьта 25 декабрь хьатІаккачалечь тоаьь мастерскойра эрамьар 11 трактор. Кхы а массеек трактор я цар ухх деношка эрамьча кийчьаьш.

Кхашкара бІаьстан балхаш тоаьме діадолаьдара боькхча доархІаме да тІехьатоссан бола юртбоахама ГІирс ханнаьха тоабаь баккхар а. Цудухьа чІоаьгІа боаьхаьо из ухх из кийчьара, ГІаьнгІа-ГІаьнгІа деза, ду участке механизаторий гІулаьхкаш дика делилгІа. ТІехьатоссе ГІирс бригаданца тоабу. ХІинзе а кийчьь ДІоттаьй еррига 18 сеялка, хІй детта установкаш, культиваторш, 17 нух, маннаш, кхмбола гІирс. Цуо совГІа, хІаиззе а дІаболабеннаб цу подразделенеша хьинаре дакъа лаьцар БІаьг дийнаьн, лаьтта тІом котаденца чаьхбоьмхчача а хІаьта тІа тІехьаьгІа Нохч-ГІалгІай чу граждански тІом чаьхбоьккхачІа а.

Нохч-ГІалгІай территоре тІара революце мостагІийн лелхабаьча хьалхарча деношка а дена партийна, советски, профсоюзни органнашкен кулгаьлен ювкъостаьлен Грозненски отделене машиннаькъа, машиннаькъа транспорт юхаметгаттаьвера дегІаьйоаьлерен наькъа тІара еррига халонашн дуХьаьлеашн эша а еш, мел деха ди хиларах, бандиташ, дехтача тера кІал, меша, бирхье а боьлш, доаддучч хана юхаметтаттаьгІир машиннаькъ, тоайир дІаьхьа лела состав.

Москва-Сортировочни депо дІадолаьаьхь тІулаьх («Сийлахь-йоккха почтаи») хьаьхьа а лаьца, Грозненски машиннаькъа уьзе коммунистически субботникаш доладир.

Хьинар ца кхоеш кхъьегар бахьаьн доаеш 1935 шерре «ТІом хьаьле хиннаиа боарамга кхаьчар Грозненски отделене машиннаькъа тІа гІоьлна «Йа-йха кхуьхь муьхьаш, хІинта цкьайоьчу хьокхамашта дуа а тІехьаьлаьр. ДІауза международ продукташ 1913 шера боарамал 180 процент дукхагІа хиларг.

1940 шера правительственни совГаьнаш — орденаш медаьлаш елар машиннаькъа отделене дикагІаоьлча 14 боьлхоча. Ленина орден сиинаранга юкъе — машинисташ-кравоносовнашт: А. С. Нефедов, А. Г. Мирощниченко, К. И. Пятницко, С. Д. Калугин, кхьмбарш. 102 стахановца «Сийлахь машиннаькъахон» «Машиннаькъа ударникан» ярх значокашн еннай.

Сийлахь - боькха Даьхен тІом болабеннаьча хьаьхарча деношке а дена. ТІема. гІулаьхкашкаьа лоьстабар машиннаькъа отделени дикагІаоьлча 14 боьлхоча. Ленина орден сиинаранга юкъе — машинисташ-кравоносовнашт: А. С. Нефедов, А. Г. Мирощниченко, К. И. Пятницко, С. Д. Калугин, кхьмбарш. 102 стахановца «Сийлахь машиннаькъахон» «Машиннаькъа ударникан» ярх значокашн еннай.

Сийлахь - боькха Даьхен тІом болабеннаьча хьаьхарча деношке а дена. ТІема. гІулаьхкашкаьа лоьстабар машиннаькъа отделени дикагІаоьлча 14 боьлхоча. ТІема - эксплуатационни отделени а хинна діаэттар яз. Хиндаэа яр мел йоаца хІамаш цІьаьнка дуХьаьле йоаеаш фронта тІаьхьаьгІа ВІаьшІехьаьлаьчу хаддаиэа тІаьуваар тІема кхоачаш, кхачаьгІ оІу. Малхбоаленгахьа ухар оборудованех, ялатах, машинех етта эшаеиаш, маьрша баха ала кІезнаьхьа, кхерам боаначаьга діакхуьлар.

Грозненски отделене машиннаькъахоьх ВІаьагІьеллаер кхьаьста колоннаш тІема подразделеиеш; парех цхьаьрашт Берлине кхаьчар. «

Даьхен тІема фронтаэкна турпал гІулаьхкаш карагІдуьлраьх Даьхен деазгІа долча совГаьт Советски Союзо Турпала, цІи елар машиннаькъа отделенгра машиннаькъашта М. М. Сурмача, И. Ф. Сергеевна, А. Г. Алейникова, Ф. Б. Бубликовна. Партизански отрядашта юкъе а боьлш турпал летар А. М. Багаутдинов, Ф. П. Братчик, Е. В. Холунов.

Отделене предприятей боьлхой хьинарерча кхаььсгара лаьцта мах бир партен правительства, новкъостаьнта М. И. Радченкоьн, А. Ф. Панурина, отделене диспечер хиннина С. В. Кутафина Социалистически Къаьхьегара Турпала цІи елар.

300 гаррТача машиннаькъахочоа орденаиш медаьлаш, цу даькъе 68 саг — Ленина орден елар.

ХУВЦАДЕННАД паравозни депо куц. Гудермесеи депо керда тепловозни хьалхьай, хІаьта кхаьнарчоа реконструкци яьй. Грозненски — реконструкци яь а ТЭ-3 серех йолча иНз болча тепловозашца болх беш а я. Шаккхе депо кердача станочни оборудованеца кийчьн я.

Отделене еррига доакъошка технически реконструкци а еш, наькъа отделеи кердача тайпанан машинашца дукъ увзаеча йоаларах Іилман ларда тІа ВІаьшІехьаьккха кхаььсгаи (НОТ) еррагача предприятешка, кхаььста а вагонни депоне юкъеЙоаьлеш бабьихча эттара хьалхара тІа хиндар. 1973 шера 13 декабре вагонни депо коллективо чІоаьтІа дездеш белгалдаьккхар социалистически яьхь дахьа доккхий производственни шьхкамаш бахьан доаеш цунна коммунистически кхаььсгаиа ца коллектив яха сийлахь цІи орден деиа 10 шу диэар. Керда чаьхьаьа а дехкаш реконструкци яьй дукккача станешта. Стрелкаштен сигналаштен электрически централизаци яьй Грозненски Гудермесеи станешка. Диспетчерски централизаци яьй Кизляреи отделене. Еррагача отделене юкъеЙоаьлабаьб поезаьной бувьам, автоматически локомотивни сигнализаци, автостопаш. Цо поезлашка йиш хуьлийт сахьата 100 а кхы дукхагІа а километр никъ бе. Цу дерригача хІамаша йиш хилийтай производственни балха тІа диика толамаш дахьа.

Партен правительствах лаккха мах бабІ наькъа отделене коллектива хьинареча кхаььсгара.

ПІом чаьхбоьнначу тІехьаьгІара пятилетке семилетке ханал хьалха кхоачаьшкарг орденаш елар: Ленина орден — 309 саг, Кхаььсгара Шеча Байрахка орден — 272, «Знак Почета» яха орден — 25, медаьлаш — 948 саг.

Ленина орден сиинаранга юкъе — транспорта ветеранаш, шоай даьхьа деиа 25 машиннаькъахой боьлх В. П. Величко, А. Г. Прудников, В. П. Маслов, Д. С. Ильин, Р. С. Ильин, А. П. Лобанов, Н. Ф. Новиков, кхьбарш.

ДІаьо а ехьаьгІаьш я керда техника, автоматизаци производственни процессий механизаци.

Адхха йислагІча пятилетка шин шерен ворхІ беттан боахам технически кхиннарга дІаолаьнйтад 3 миллион орм совГаьг ахча, Цу даькъе деиа а даьха, эксплуатаци діаеннад деррагаш а лаьрхІача 47,5 километр дІаьха нньхьаьлъ, 4 станцийа реконструкци яьй. ЮхьгІаьлаьнна ВІаьшІехьаьлаьчу 1894 шера хиннарел ялхаэза совГаьг дІаьхьеннад. Тоьлий контойнернин деза-доккхий мухьаш іодоссаэдиу моттигаш, поточни линии оттаьлаь Грозне, Гудермеен локомотивни депошкарга дукъ увзаеча электродвигателаьта ремонт яьра, хьаьлоа баьхаш даьл.

Наькъа отделене машиннаькъа боьхама деррига доакъош технически кхы тІа а кхиндарах йислагІча пятилетке а боькха партІато яьннай.

ЙислагІча пятилетка шин шера заданеегІа лаьрхІа хиннаиуа ІІаьшІехьаьлаьчу юкъера ювзаьнна 1,1 процент дукхагІа лаккхьенна вагона баьха оьсарле, локомотивий — 1,7 процент, мухьашн пассажиршу діа-юха увзара объем — 22 процент, грузооборташца оьа дукъ — 1,7 процент, деррига тІаьдвтта мухьашт 1 процент дукхагІа хиннад, кхаььсгара оьсарле заданеГІа лаьрхІа хиннаиуа 1,2 процент даьхьа хиннай.

Планан сонгІа діа-юха кхыььа деррига мухьашт Грозненски локомотивни вагонни депошка, Гудермеен станце, наькъа Грозненски-дистанце, кхача предприятешка кхаььсгара оьсарле лаьхьа чотах кхІьхьаІ. Планоиз заданеш хьоачаьшьвй вагонашка тобехийтара, участкоиз техническеи-сухаладита, мухь увзаеча поезда юкъера доазда, мухь вагонашка статически чуботтара, яьса гобоаха вагонаш кІезнгьара, мухьашн дукхагІа діа-юха кхаьььа-гара, пайдаш дара, рентабельность даьхьара, кхыча хьоьхамашта.

Аьхха 1973 шера 9 бетта 1975 сома экономическеи эффект а йоаеш 663 предложеиеш юкъеЙиьхьаьй рационализаторашеи изобретатолашеи. 420 мероприяти кхаььсгаи Іилман ларда тІа ВІаьшІехьаьккхара планеГІа юкъеЙиьхьаьй, 240 эзар сом экономически эффект а йоаеш.

Отделене коллективо діьхьача толамий дакхха маг: баьб партеи правительства, машиннаькъа Министерстаи машиннаькъахой профсоюза ЦК-ан кагарарера тІа ЦІе байракъ а IV квартале — СССР Министрий Советен ВЦСПС-ен ЦІе байракъ а еннай.

ХІаьТА мел доккхий хувцаьнаш хиннад машиннаькъахой чуйеча цІеной-бытовой хьалашка! Ах бІаь шера 10,9-эза дукхагІа хиннад цІеной, хІаьта кварталашкара чуйе моттиг — 23,2-эза.

1973 шера хьа чубаха - іІаьнн 822 цІенга діаккхььчаьл, хІаьта чуйе моттиг — 152066 квадратни метр-га. Машиннаькъахой шар дезалий культурно-бытовой хьалашт тоаддар духьа аІхха 1957 шерагара 1968 шерага ккаччаиа Грозне хьаьлий культура Дворец, пионерски лагерь Гудермеен Джалкен — школаш, Грозне — больницаш поликлиникеи, хоа детсади яслеш, Гудермеен больница шерийй, хоа детсади яслеш, Артезиан Зеноьлин ккача станцийа детсадаш яслеш, 36 тІкен лареки хьаьлий. Уж деррига хІаьмаш революци ялалелхьарча хана Грозненски наькъа отделене хиланза да.

Ювлагара дена хувцаьнаш машиннаькъахой хьаьсгара хьаьлаш дар къаман состави.

Шератара шерага дукхагІа хул моттигера кьамех — похнеи ІІаьлаьнна боьл машиннаькъахой. Уж хІаиз эзарш ба, царна юкъе дукха ба инженерно - технически боьлхой, хІаьта революци ялелехьа, нагтахьа саг мара дозар— Магомеев Ибрагим Хан-Петрович — паровоза машинист, Алиев Мудар Мутиевич — дистанционни техник - строитоль.

Вай республикен отделене машиннаькъа транспорта экономически культурнон дегІайоллаеи ах бІаь шера даьха уж деррига доккхий толамаш « из атта хьаьена триумфальни марш ян, дехтача шера кьаьсда доккхачІа хьаьхьаташ хьабена хала ниКь ба.

Цудухьа шеко ян, шоай дехтьча шу диэар белгалдаккхаш боьха Кьиблдаседа - Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене предприятейн чоркеллаьнна боьлхоьа шоай деррига низ, шоай деррига хьинар, дегай еррига діовкад Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда оттаьв сийлахь-йоккха программа сихІІІа хьоачаьшара діаьлургхларах,

Статийнен бІубенен хьеж машиннаькъахой шоай кхоначІа. Дечарга денга, шерагара шерага толлуш, холлуш ІьадоагІа шар вахар, деррига советски наькъа а санна.

И. КИЧИК,
сийлахь машиннаькъахо,
А. АФАНАСЬЕВ,
сийлахь машиннаькъахо.

ТЮМЕНСКИ ОБЛАСТЬ.

Хьаьхьаьн а болх беш а я Сургутски ГРЭС. Станце шин энергоблоко хІаиэле а шу миллиард кІаоьвтт-сахьат гаррта электроэнерги яьккхай. ХІаиз болх бе йоллаиййте кийчьеш я 200 эзар киловатт иНз бола кхоачаьгІа блок. Из хьаьлъераша шоай декхар кхоачащдьлъ — ханал хьаьха чакхдьлъад віаьшагІйоллаера балхаш.

Сургутски ГРЭС — попутни газаца болх беча, мехкарча бокхийча электростанцеех цкьаьне, электроэнергеца бІаьза кхоачаьн берган Малхбоьзен Сибаргеіан хьаьбеседеьрча чІоаьгІа дегІаьхьа международ-ГІаьнгІа йоаьхча районашта. 1200 эзар киловатт иНз болаш йола цун хьаьлаьра аргІа 1975 шера болх бе йоллаургьа.

СУРТА ТІА: Сургутски ГРЭС-а турбинин зале.

И. САПОЖКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СВЕКЛАЙ КЕРДА СОРТАШ ХЬАДАР

Шекара свеклай дукккха ги долча фу цкьа ги долча фуца хийнад вай мехкарча селекционерша. Дунен ІІилмахоша массаьва рньа а хинна юртбоахама Іилмина кагарІдьлначча доккхийча хІамаех лаьрхІаб из хувцам. Фу

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

БАНГЛАДЕШ: СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДИРЕКТОРИЙ КУРСАШ

Хьалхашкарча кингах арахьежа-ча тхона хьалхашкахьа яр гIаре, бе-бена даяй Дакка — велорижешей гурсалаш, автомобилий гудокаш, удкашкарча базархой пIоГIарч. Цхьабакъда этIара дукхагIа таташ дора автомашинаца: зоннее сигналаш тешга укхаза дийхадаш, кулухь хьалдаяза сигналаш тел машиний водителаша, велоркашай— хIанга а столицерча улиций дьаЬ—гурмата юкъе гIолла чакхбола Иерташ. Укхаварча правилеГIа велоркашашта ниКъ бита безаш я автомобиль. Цхьабакъда хIанз, гучох, хушшам худа ца хьаГIаг-тай, автотранспорто шийна нИкъ бозаях, дукхагIолчча хана уллашка Иолла лелара правилаш тешкал а ца еш. Цулухь цхьаннах-хьа а бIаргачгой таташ я Дакка-улицашка сатина дукха ешашка-кхиьхьа марцхнагаш дьаХая, хьалхашкарча тIехьашкарча кингаш доношаш, фарш Холадь маниашаш.

Маьрша велоркашашта юкъе гIолла чакх я дьаЬна, хкоссза вIашIаГIарьаЬча йоккха йоначча коттеджа коа чудахар тхо. ДIачуволлачка хьалтеха таблимка йоалар тIагIолла дьа йоазуш. Ц а доЬ-ланг: «Национализаци ыьна предприятей кулгалхой кийчбу Центр».

«Предприте кулгалхо» — цунах доккхача гIулакхга тIара сат хет. Цулухь тхо йоккха опит йоЬаш, боссий доккхий гIулакхаш леладе Iема нах бIаргаго дьархIар дар, цхьабакъда тхо педдьалар тхошта-ца цига «студенческий» яхача дешаца нийсье мегаробашаш ха йоЬа геттара кьоьа нах бIаргабайча. Вешта, Центр ше а я моллагIойолла школана тара: гургал тох, тIаккха дена багIарвар, оа гIаранг а йоЬаш, Iулаш санна шо-шоай классашка чубоаз.

Лектоа — Озера Виталий Юрьевича. Плеханова пIерагIча Московски хьалха боахама институтта преподавателча тахан лекци еш «Капитали прибавочни стоимостIь» яхаш. Цо вудиторена хьалхашка ше маярра цхьаллаьнкхо Iоолла капиталистическ эксплуатаце механизм. ЛаДуугIан барий бIаргаца хьалхьох цхьаннха хIама цувах тувлI па даЬийта, хьалхагIа ворхI чIера а чеха шоаеЬ ночсъаьнкхинна экзаменш хьаГуллаш безам бо-лаш шоаш яьлар. Цар дагарлар ха атта да: укхаза, Гаитан Брахмапутран дельте, шо ун хьалхагIа мара доапаш кортамчуьлае яьлкхча «Iолоная республикияна юкъе, социализма идеалашта тамаьшийна «Iоагla тIабийзаб. Хьалта лекци чакхъьлча, классе шоттIигда-доккха са доах, иштта ЬаьпIина дIа-юха хьуо — тIех-доккхача хьаЬхьалло хьаьхелла сийлахь-локхьа бакъаьр дар доалахь, цар герз а хинна дIаэттаг.

— Вешта-дика, денна йолаш кагIий нах ба, — йоах тхоа гергара кинначуо тIехьаГа Виталий Юрьевича. — Семинарашка вIашIаГIалатача кхоаЬ.

Белгала, Центре дешь вагIа веронга а 185 сат — мадарра ВIаЬа да а ба еденал дола кагий наг». Уж шиЬ болча конкурсин экзаменех чакхбаьнна на Iеш, тIема тохкамах а чакхбаьнна. Правительства укхаза дешабахийтаГ республика кортамчуьлана тIехьара хьинаре кьоьсамчой — 1971 шера маьте, даргIаго баььан доЬаш хьоьсам, доаттабе бенгальскин хьалъ тIетIеча хана, шоашта лайна герз бе делла «Мукти бахинн» отрядий командирашца ялелаш. Цу массане а цуо хьалгаIа лагаЬаЬ образованн якхча кхийнал. хIаьта парех цхьабарий кхиметтел бакалаврийн магистрийн степенаш а я.

— Правительства цIенкъаттА терклаЬлда тха экономикана кулгалду кадрашкарчу кийтьелга. — ЬьлаР ше тхона кьаньаьл леча хана пе-пара Центра директора Сираджул Исламна. — Премьер-министра ше сиЬача рекомендацеГIа ю курсашка хьийзар советски шин преподаватель — В. Ю. Озирин Р. Б. Копылонн. Тха общества-ца ЬаьпIина социализм хьаьлъеГIа да. Из лаьрхIар кхоачашке тхо хIанз а гаьна даЬе а, цунга бола, тхоаЬ Ьаьлаьнкхо хьежжиг бола тхоаЬ ишкъ лохаш тхо даЬе а, тхона хIанзле а хоаш да, промышленности национализаци, юрта боахама кооперацин, планированн ца йича социализм хургIойоллара. Цулухьа дешаран программина кхтьойолгIа шуо Iаьмпхоша кара хьехаш йоЬа духььна маркситски политэкономин производстве социалистически организацин. Укхаза хьехаш тха профессорьца а ба — администраци, финансиал, статистика, учета, кхача дешашта. Цхьабакъда тхона хов, практика ца хьача теори ешна йоЬа. Цулухьа тха дешь багIарпа Центре дешаш доаккхача шин шерах ах ца предприяттешка йоккхарьга, хIаьта парех дикагIбаш практика а дешь а СССР-е бохийтаогIа оэла.

— Сеина дувш из дувша а, — йоахар дIахо С. Ислама, — кIезга халонаш латташ хIанз тха мехка тIа: тоьаш ши продовольстви, бедал, транспортин средствашца-пасной оборудаш, хьалха транспортинца торговы бувзамаш. Цхьабакъда этIара доккхагIолла ахочачаьнна правительствена хетачох, из да хила езаш йоЬа ориентация ца хьаьр, цудухьа из хоолу полити-чески вахаре а, административе а, экономике а. Хила а мичара хургIа из — ши шу хьалхагIа мара-ший мукъагIа а хиннА тIе мича эттаг мохк. ГIулакхгаш дIадахийтаГ тар герга инзаца лелеча бандитиймо а. Нагахьа сашца шуо бандинташ шоай хана обрезаш йоЬаш хиннабле, тIечиарга хьаьр мел а пулеметаш автоматаш я. Правительство цар боьхонца хир хоаделн порядок оттаеш дьархIа я.

Цхьабакъаьца тха да доккхал ле йиш йоЬлш дола хIамаш а, — ЬьлаР ЬIаьо тхона кьаньаьл лечо.

Кортамчуьлае ма яьккхинте а, «кхоалагIча дунен» тIа мичаьха яьлй 80 процент йоЬа промышленность национализацийГ? Цы мичаьхьа тухьа преподавателча тахан лекци еш «Капитали прибавочни стоимостIь» яхаш. Цо вудиторена хьалхашка ше маярра цхьаллаьнкхо Iоолла капиталистически эксплуатаце механизм. ЛаДуугIан барий бIаргаца хьалхьох цхьаннха хIама цувах тувлI па даЬийта, хьалхагIа ворхI чIера а чеха шоаеЬ ночсъаьнкхинна экзаменш хьаГуллаш безам бо-лаш шоаш яьлар. Цар дагарлар ха атта да: укхаза, Гаитан Брахмапутран дельте, ши ун хьалхагIа мара доапаш кортамчуьлае яьлкхча «Iолоная республикияна юкъе, социализма идеалашта тамаьшийна «Iоагla тIабийзаб. Хьалта лекци чакхъьлча, классе шоттIигда-доккха са доах, иштта ЬаьпIина дIа-юха хьуо — тIех-доккхача хьаьхьалло хьаьхелла сийлахь-локхьа бакъаьр дар доалахь, цар герз а хинна дIаэттаг.

— Вешта-дика, денна йолаш кагIий нах ба, — йоах тхоа гергара кинначуо тIехьаГа Виталий Юрьевича. — Семинарашка вIашIаГIалатача кхоаЬ.

Белгала, Центре дешь вагIа веронга а 185 сат — мадарра ВIаЬа да а ба еденал дола кагий наг». Уж шиЬ болча конкурсин экзаменех чакхбаьнна на Iеш, тIема тохкамах а чакхбаьнна. Правительства укхаза дешабахийтаГ республика кортамчуьлана тIехьара хьинаре кьоьсамчой — 1971 шера маьте, даргIаго баььан доЬаш хьоьсам, доаттабе бенгальскин хьалъ тIетIеча хана, шоашта лайна герз бе делла «Мукти бахинн» отрядий командирашца ялелаш. Цу массане а цуо хьалгаIа лагаЬаЬ образованн якхча кхийнал. хIаьта парех цхьабарий кхиметтел бакалаврийн магистрийн степенаш а я.

— Правительства цIенкъаттА терклаЬлда тха экономикана кулгалду кадрашкарчу кийтьелга. — ЬьлаР ше тхона кьаньаьл леча хана пе-пара Центра директора Сираджул Исламна. — Премьер-министра ше сиЬача рекомендацеГIа ю курсашка хьийзар советски шин преподаватель — В. Ю. Озирин Р. Б. Копылонн. Тха общества-ца ЬаьпIина социализм хьаьлъеГIа да. Из лаьрхIар кхоачашке тхо хIанз а гаьна даЬе а, цунга бола, тхоаЬ Ьаьлаьнкхо хьежжиг бола тхоаЬ ишкъ лохаш

МАССАНАХЬА А КА ЙОАЛАШ

Грозненски аэропорта комсомольски организаце чувоагIа [80 комсомолеин кагирхон. ИйслагIча пятилетка кхоалагIча шера, иштта кхоачашьеча хьинаре лаькьа доаж-ешш хьаБоагIа уж. ХIинаде 1974—75 шерий чотах хьахьеГаш ба самолетий командираш Ю. Самсонов, В. Бабаскин, Г. Северов, авиатехник А. Шевцов, «За трудовое отличие» яхь медаль еина самолета командир Хашагульов Мухьмад.

Эрсий, гIалгIай, ноХчий, цыганан, эрмалой юкъе болча тайп-тайпарча Къамез дагг тха ба-коллектив. ХIаьта керттерар да тхоайла бартгайна, цхьанне шолагIчоа гIо-новкъостал деш къаьхьгаин тахаиш хилар.

Керттерча гIулаккех пад да — комсомольийн кагирхойн знанеш лаьхьар — дешар. Из гIулакх а дика вIашIеХьдьаьхьха леладу комсомола комитето. Масала, Бабажин Василий грамзаьхьий аьнна ше Академеи, Чучеб Валерий Киевски инженерин институтан а-очно дешаш ба. Дешаро ЬIалла нохьхарле ши царна обществешна хахаре а хьинаре даьхьа лаца. Хьалхарвар летин отряда комсорга, ГIаьта Чучеб — комсомола комитета чIен.

Лика вIашIехьдьаьккхад комсомольски организацин салаГара ГIулаьх а «Са Лаьхе — ССР» яхаче Ерригсоюзин экспедице даьхьаоаьщ Къилбаседа ХIирашкахь, Ставропольски крае, Дагестане, хIаьта иштта НоХчи-ГIалгIайчел дукхагIойча МоттигаЬца: Серж-ень-Юрта, Къазина-Iам тIа, Малгобеке, Сунженски районе бахьа хиннаб комсомольцашан кагирхойн.

Дукха еза тха кагирхошта хуьдьжественни самодеятельность. Радиотехник Савельев Григорий, слесарь Волков Георгий, муьлдIа-юха кхуьлча отдела дежурный Кипофотова Тамара — уж ба самодеятельноста хьинареГIа бола доаькъашхой.

Самодеятельноста коллектив № 3 йоЬча сомий бабцаДаарий совхозе, республикаьнкан большинце, иштта кхуьча коллективашца хьалхашка шиЬ говзал ДIаьхьоккхан хиннай. Ростове чакхъьвнинча хьажжара - конкурсе даьхьа лаьцна аэропорта артисташца хьалтара моттиг хьехьар, хIаьта Хасников Саламу Аэрофлота Ерригсоюзин художественни самодеятельноста хьажжара лауреат хилар.

Тха комсомола коллектив чакхйоах сайренаш-вIашагIехетарашца, огонекаш. Тхоаш долча оаза хьех тIема , ветеранаш, кхььеГаме ЬьалхалатIарашца, НоХчи-ГIалгIайчен писателаш, поэташ, иштта дукхха кхьбаьрш а.

Траднин а хинна дIаэттаг тха профессорГIа конкурсаш чакхъьхар. Иштта чакхъьвхай «Бувзама дикагIаьола говзанч», техник — доЬо кулгашо яха цIерашо яхара конкурсаш. Уж пайдане а сакъ-ердаме а я.

СССР хьаьв 50 шу дизара сийлен социалистически яхь дика толамаш дахарах. ВЛКСМ Ленински райкомо тха аэропорта комсомольски организацийна пацамятни байрах еннай. Тхо цо лекхарийла ду кхы а дикагIа къаьстеГа.

1974 шера 12 июле 50 шу дуа комсомодо Ленина цIи лелаю. Цу цIейна дикача толамашца накхьяхара тIатIеIIа кхьаьхьа я комсомольски организаци. Де дезаРаш кхы я дукха да.

А. БУГАЕВ,
штурман, ВЛКСМ аэропорта комитета секретарь.

Горно - Бадахшански автономни область. Лаккача Хьаькоил Памирс бахача наха цIоагIа дуьхьаза Хорогски культура ЦIен самодеятельни ансамбла артистий концерташ.

СУРТА ТIА: халхарий группа доькъашхой (аьрдехьара аьттехьа) Д. Дустаниев, М. Джошуоева, А. Назармамадова, С.ديلبارجيكوفا.

К. КУМИНШОЕВА сурт.
ТАСС фотохоранка.

СЕСАГ БАРТА ЦА ХИЛЧА

А. ВЕДЗИЖЕВ

«ЦIи тохар» яхача повеста тIара дакъа

ЧУВАЛLА теха Хамаразий дешаш кхочачалун латтар. Шаькха тIехьаенаЦар цунна Зано. ДIа кIоарга шийлагахь ва бакъболга-м ховра цунна, дале а каст-каста эгIаьхьар ца еш. Цо хIама на еча я милице а лора кхочамбилла кхача, из дапар Хамаразе сесага раьза на хилара бакъан, ше хар хилара тарра по на лаьрхIар дар. Милицеерарна ше кIеЬна хетар санна хетар цунна шийна тIехьа сар да воагIгIадаь. Тамаш а яц, цхьаь сар шIаькха хилан наха лоарХIаш.

Цунна а сатохаларгIар Хамаразийга. Эттаг цунна новкъаГIа хиннар дар хIара дена базара майдан тIа ювх хьаьхьа ше аравоаьхаш хилар. Базар латтача хIинаьчвахиларг, базар ехача воазар. ПIу-ьр по хьехьарбгар, хьаштдале сахиллаьла а, бакъда шоай юртарча воаьача сага ше гора кхеьар из. Кха фу ешар ерригача юртах хьалхашка сий IоолоаьгIгIа. ХIинзаьца дала ше доараььаьар Хамаразе, цхьанна а воаьача сага байбанабар по базара майда тIа нуо хьокхаш. — «Мда дика. Да, — уйлаш йора Хамаразе ма ца еш, — рабочий цIенгр тха юрта йоаЬаш а, е базар тха юрта ца отташ а. ТIаккха-м ГIалгIорчар хьона со мел на воазараш».

БIарга яхача тIаме санна сагоГIаьлаьн Хамаразий базар тIа нуо хьокхаш хиннача йоккхача сагго. Йоккхаш саг-м ший алапех дуккхача хана бола беш яр, цунах цуьнах цIено, доСтам хила бенгальскин хьалъ. Бакъда нуо хьехьа на Iаьмча, гIолла учхаза воалаВаьла Хамаразийга базаро майдане лостам хиларе а, на хилча а бебашка лаПар.

ХьалгIча — ленне а эгIаг цу цIинеен юкъе цатоам. Хамаразе базара конторе дIа а лийн болх чакхбаьла хьоаьгIаьвоалаи дIаьвоIар милицинонер. Базарн конторе хьаьнна балта ваьгIа ксостаеш езар а инструмент яа езар а йоккха сар ар.

— Болх безам вий хьо? — хьаьтар йоккхача сага эгIаьгIа хьаьхьа ТIеIIаьхь. Хамаразе шийна дукхача хана деиз воазаш санна.

Йоккхача сага шийна а цу хьатара а раьза хилиьзар Хамаразе.— Сибат а ца хьа шийГIаьнна тарра.— Хьайла, — Хьайла, хетташ дар фуд».

— Хьа фу гIулакх да пуьна?— шийГ эгIаьнна хаттаг дар Хамаразе.

— Хьо чиХаза мел-волча хана ca гIулакх да, бакъда ше чиХазара дIаваХача, хьайна тоЬя, хила тIоЬ даалаь — дIайийЬаш яц.

Бокхха бахьен сарийн пуьн Iолехкар цо Хамаразийна хьалхашка.

— Гой хьона, — пIелг IIаьхьехар цо эскара доккха даьхьа шийна хьалхашка латташ санна — лIаьра хьаЬбаш доаГIаш йоЬа, ма-тинг IIенкъаргIа Iа... Сухьа ца бойя кхувнгIар хьа, бадге ерзаргIан. Кинга санна IIена хила еза из моттиг Iуйранна базар тIа мах бакъхача.

Цунна а сарда, тIачовха гагадехар Хамаразийна. Бакъда, фу дувнарга кхалсагаца аьчча санна хилд лоатаЬр по.

— Пайдмаре IIаьнтамат я хьо сона иштта команда тела? — эгIаьне хьаьтар Хамаразе юхьхера а. — Iа сога мишта оаЬ наьха доахана кIаллаьра ило дахя?

— Хьо иштта йоккха хьакхим ийле милице ва воазапар — кулгалг лостаьлр йоккхача саг. — ХьайIа товр де, со-м Iа дуьхьаЬе йир аьнна дIаььлча йоаЬ.

Цунна ювхера из кхоьсан сенна хадарг ба йийр ящар Хамаразе балха воаллаьвь милицинонер дера а доапаш юхьенвеиаре.

— IIаьна вагIа хьо болх ца бешГ — таьттар цо Хамаразийга. Бакъда Хамаразе бистхила ххелеьь юкьенккхар йоккха саг.

— Уххо-м ше уххаза приннаьнна харжа воаллаьвьр дерхI, аьлар йоккхача сагго Хамаразийгаъ пIелг IIа а ца йоккхаш — дIаьвиГалаьр, ер тайпа пIоЬча сона эгIаьш ваа.

Рарьа воапаш Хамаразийгаъь дIаььлчар мийлинонер.

— Цо ЬайIа яхьар дергда Iа, — аьлар цо воапца. — КПЗ Iа мел йоккхаЬча хана хьа хьакхм из хургьа ЬьоЬа.

Цергаш хьокхайгр Хамаразе. Шийн цунна ца ваьгIа дIа а да гойташ бIарахьежар из йоккхача сага.

— Воле, — поаца команда елар йоккхача саго.

Ухх доккхача эуьен тIа шийла дахьхьаГIа сат хетаиар Хамаразе. Мел хургIар хиннА даьнначуг тIеХьаГIа хIанз ухх дела шийха яьккхача йоккхача сага кIаЬ висар-кх со, аьнна хийтар цунна.

ДУККА ваьлаР Хамаразе бахьа хьехьаш, шийна белгалъьь моттиг цIенъеш. Ший даГахьа базар тIа поХха доахан кхуьвлачарна, царгара ужийдеш болчарна, базар уххаза йиллаьрчна сердар из.

Боаз хьоаьлуьш латтар Хамаразе Соах бах ьаьлча. Из рьаьа вар ше болх беш мел волча хана из безаме йоаца йоккхача саг шийна ухх гарга на сна.

— Мегаьл, — аьлар йоккхача саго ше уххагIаргI болх IIа эшаш. — Цхьарчоа могийтарга вай, тахан хьо хьалха балха вена хиларах. Аз аЬса хьа бIаргI IIа ца ехььча моттиг цIенъергIа. Бакъда тIехьаГа дикагIа хьожаш хила веза.

Цхьаккха цюко йоЬаш ваьар Хамаразе тIехьхара дешаш шийна футтарийна йоккхача саго яхаш хиларах. Соа эгIаьвала ваттIаьча кхьаьлар из.

— Iа таьш пахашкн денадаларе аз юларг ма ярий е моттиг, — аьлар Хамаразе йоккхача сагГ таьттар Iа дагахь.

— Йилача хIама а дацар, — шек-яланзар йоккхча саг. — Адамаш да уХх базар тIа латтараш, тIаккха адаматта цIенон достамн дезаш.

— ХьаькIаш ма хилда е цIено а, е лостам болаш а, — дагахь сердар из цунна, — Ухх са доаькъзаш тIа мичара качьера хьо сона».

Дукха аьлар Хамаразе цу бус наб ца кхеташ ча-мотт уллача аьшка маьнге тIа тIаКIалгIаьвулаш. Цхьаннена тIехьа воаж ухаш дукха хIинаш хIар пуьнна даГа, ше лаьцна ухх массеех дийнаьх шийна гуча еа сесаг дагаехача цунна тIехьха дагайолар еаЬ маьре яха ший йоI, тIаккха дагаЬ дохар ца йийгIа лаьцца. ДагаЬ ше цхьаькха цун дега тоаЬ беш хIама дацар. ШаьхьА дог ювхеларг цун. Ше Заной киса лочъьхадь дIаделлачча ахчах фу хиннал-те аьмIа дагадехар Хамаразийна. — Из-м аз цига дIадуларгда аьвна дага а дохаргIаьр цунна. — дагахь велаеаьар Хамаразе. — Iовдал ма йий а из, ше ма ярра Iовдал». ХIаьта а Гурга начальникагга ше цхьан-шин сахьата IIавахийтаГа дела дьархIар цо. Маьре яхача йоIах Хамаразе урдона денна ахча меттаХь хилларах решаьм болаш хилча IIолГе хетар цунна, мелла IIоагIа ше из дIаЬочкьаьлдалаьла а.

Iуурра милице коа цхьаьца IIаьмаш дIанийсьеш волаш ювхела тIехьоаьлча начальникаьрГIаьккхийтар Хамаразийгаъ.

— Iа, — аьлар, ва начальник, — йистхилар-из цунга.

— Фу хиннад цигача? — сецар начальник.

— Са дехар да хьога... аз дех хьегарг цхьан-шин сахьата IIавахийта со... кхача а бохьарГаьр аз...

— Укхаза курорт-ац, — юкъеийккхар цунна начальник. — цхьаннА IIалуьш долчох кхочачм бе беза. Цуо совгIа судагара доаЬаш ювх IIавахийта са бокъо а яц, — таьвар цунца чакхдаьнийгга а хотташ дIавахар начальник.

«Хьо а мерчешта юкъе хьерчаволла, — ерзаР цунна Хамаразе,— милице начальникагара фу дика болх баргбар».

ТАМАШ йора Хамаразе иштта чоагIа цIий аьттув боврах. Юртахой уханна дуьхьал ба, ший сесаг дуьхьал я, милице начальник дуьхьал я, кхьметтел базар тIара из кхаденна цIаьгIа а ца Хамаразийна дуьхьал. Базар тIара йоккха сар дагаехача дега юо Iеттача санна Новкъа хилар цунна. Сенна дагаехар наIалт хилар. Товаргдан каСтта хоза а цунна дуьхьалчотта ваьзна хилча. Шийна чувалла пхийтта ди-бийса. техача суДяхочуя а, ше ца ца вахийтаЬча милице начальникан а, хьаштдале дала шийх дIадаьхьхачо. Ча шаьГIал а гоамах яр из Хамаразийна. Вешта де хIама дацар, дала ше хьежа а хьежа велча санна цунна кара дIаеннаВар Хамаразе.

ХIама дерглар, — шийна сайхам бе гIертар из, — таханара дар дIадаьлча йи-ди мара дисац кхоанара дар дьаьча — бархI мара дисац, иштта дIагIорга е дешоо-ца.

Хамаразе базар тIа хьаволаьнна уханга хьежаш санна хьаьтIа шин кулг а оттадаь базара майдан тIа латтар йоккха саг.

— Хьажа-н цунга, — цергаш хьоккхийр Хамаразе, — доккхача эскара хьалхашка инарал санна латтаийн».

— Iа фу дий, — Хамаразе ечча уйлаьвеаьлхьар цо, — эгIара хьалха хьаштагI цIенъе, тIаккха де дезар аз ергга хьога.

— Фу? — кхетаьнар Хамаразе. Ший приказ юка а хьалхадььлхьар доккхача саго.

— БIаргашка боаЬ техар Хамаразийна сов эгIаьвала. Цкъа йоккхачу сага хIама тоха датадехар цунна, бакъда из пIехьежа-ча базарюма хьалхашка латта ше хьаволаьвалъ милицинонер бIаргавийра Хамаразийна.

— Хьона... Iа... Со малав мотт... Со малав мотт, хьона цIотIа хьаьхьар цо.

Цо хачоох доц на техар кулг лостаьлр йоккхача саго.

— Хьо иштта дика кхоаьх вале кхарькаьш а мелаш милице кхуьлийта везаш ваа... Дукха талбаш а ца етташ сихха хьаштаГI цIенъе Iа.

— Кхемат дийнаьх да хьаьхийца воаллаьлла хьа из сога цIейнйой тарГьеше, кхаьдина зуд,—юха а цIоГIа хьеХхар Хамаразе. — Аз пIаккха цIенъергIаьш хьаштагIа, хьа воахIе зас цIийхIна а.

Сихха йоаЬаш шийна хIалхашка улла бIаьха саьргIий нуь хьа-йийар йоккхача саго.

— Хьаккийна а яирца а воаллаьла хьа да ца хьаьгIийнаьь а дуьнеаьь а. — мамогга лоста а баьь Хамаразийна нуь техар цо, — хьо мо кхарахьаьь а мелаш милице кхуьлийтаьь дийнаьвьь са да, хьаьнла кхьа а хьегаш ваьлаа...

Из Хамаразийна вIаЬла ца метгар дар. Ше де дезачун уйла нь Хамаразе валаьелхьа цунна хьаьхахашка хьаьттар ер хьаволаьвь милицинонер.

(ДIахоододар хургIа).

ЗУЛАМ БЕКХАМ БОАЦАШ ДИСАЦ

Оздоев Хьсани Мальсагов Махьмади дер дайна городе IIолла го-боахаш лелар.

— Машинаца шоаннаьхьа гIо-вай, — аьлар царех пхьаине. Шоашка машин ца хиларах наьха машинца баха лаьрхIар цар. Из уйла йолаш автостанце бахар уж.

ДIадагал тхо! — аьлар цар эгIарв хьалха тIаккаьчча таксистага.

— Мичча даха безам ба шуо? — хьаьттар Баскаева.

— Пхьилекъонгий-Юрта яхийтаьл, цигара боккхий нах бахьа юхаЬоаГIаргда ваЙ, — бIа тесар Оздоева Мальсаговга.

Таксиста Назранера Пхьилекъонгий-Юрта яхийтар машин.

Уж баккаргга хьежаш гар ваьцца цига. ПIаккха пассажирца таксистага аьлар Аллах-чурта ханаьл тIаьлча тIаьла тIех а ваьлий, хьу, сгIача IIолла пIаккхийта машин. Из гарга нийкъ бан, хьеранне а ба. Дегабуам бир Баскаева, гIулакх мехтаьха ши ца-тарах саххир цун. Машин со-йийр.

— Цига ах дугаргдан шо, — аьлар цо.

— Фуд Iа дувшап? — сихьелар Оздоев. Урс дахьххаш по.

— IIаьлалла машин! — Урс тIаоттаьлар по таксиста. Урса кIаллара хьа а нийкха, машина чура арахьа на ваьтар ер. Из кIезнарена пассажирех ваьлар.

Шоашта бе ена «Волга» дIаьжкийтар Оздоевн Мальсаговн. Бакъда дукха лийлаьзар уж маьшкуьнг хехаш. Машине болхийта тIа-ькуьнг болча пар машин, хеннА тIаТехар. Машин ехар.

Маьхарн района хьалхъа суда яIаьхха ун тохаш суд йир Оздоевнен Мальсаговнен. Машин йоахарах хинна 2134 сом ше Оржоникидзевски автотранспортин управленена пIаТакха тIаьдиллар цIена.

Н. ЛИПКУСЬ.
НоХчи-ГIалгIай АССР юстице министерстера болхло.

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

Уж деношка Грозне Чехова цIерагIча библиотеке чакхъьлар массовни библиотекай болхлой семинар, Гулбешнарий цIоагIа тергам тIеоаШи яр Миллионщикова цIерагIча мехкахьта института доцента В. А. Коптева яь «Мадшар безача дерригдуьнен конгресса итогех» дьаца доклад.

КПСС НоХчи-ГIалгIай обкома Х пленумо дIа ма дехкара, дечаршта атеистически кхетам лучча беш болча бахьа опыт дIа-ъьа душ кьамаьлдар дир библиотекай болхлоша.

П. СИМКИНА.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 января
I ПРОГРАММА

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Керлаздаран. 9.45 — Школьни канкуьлий деношка. «Перерыз кьеле 0.1» яхача телевизионни дуьхьа серийн художественни фильма премьера. «КIалхара яхча Падргон» яхь 3-гIа серия. 10.35 — Боссбола телевиденен. Мультфильмаш программа. 10.40 — «Вежаш ва из тайна сага» яха телевизионни 10.11 — Боссбола телевиденен. Цера лауреаташ. Концерт. 15.10 — Передачай программа. 5.15 — Школьни канкуьлий деношка. Боссбола телевиденен. «ЗIамма бевр гIулгIа тIа ва ха Карлсонн». Сатира Московски театра фильм-спектакль. 15.45 Боссбола телевиденен. «Вилкоо» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 17.15 — Боссбола телевиденен. Поцархошта. «Орленок» яхача телестуде конкурсни зеа. 18.00 — Керлаздаран. 18.15 — Школьни канкуьлий деношка. Боссбола телевиденен. «Лесси» яха телевизионни дуьхьа серийн художественни фильм премьера. «Кас. садара Пудавкин» яха 3-гIа серия. 19.10 Боссбола телевиденен Мультфильмаш программа. 19.40 — Оперетта халхарийна тIехьеъ. Свердловскера пе-ледача. 11.25 — Мехка промышленни предприяттей перекличка. 19.20 — Передачай программа. 15.25 — Школьни канкуьлий деношка. Боссбола телевиденен. «Зебра доклыьлийна» яха телевизионни фильм. 16.30 — Шахматни школа. Ловаза боаьлурий класс. 17.00 — Спортивни Вола бесседаш. 17.30— Берашта вола фильм. 18.00 — Керлаздаран. 18.15 — Школьни канкуьлий деношка. Боссбола телевиденен. «Лесси» яха телевизионни дуьхьа серийн художественни фильм. «Ловаьлаьна Іаьхарга» яха 3-гIа серия. 18.40 — Европейски ваьлаьнна IIелыа кьонан доаттабу доттагIаш доаГIа социалистически мехкашца. 19.10 — Боссбола телевиденен. «Керда московски цирка яхача телевизионни документальни фильма премьера. 19.50 — Боссбола телевиденен. Концерт. 19.50 — «Горелов» яха телевизионни спектакля премьера. 21.00 — «Хьа». Информационни программа. 21.30 — Боссбола телевиденен. Хьаьлаьлла боссбола-венгерски музыкальни программа. 22.30 — Боссбола телевиденен. Шийбоца хоккеен доаГIаш юонорий цунна хьалхьаьта юкъера яхь. Советски Союз — Америка Віа-шагIаьккийтаЬча Штаташ. 3 период. Ленинградера передача. Ингеатаьна — керлаздаран. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.20 — Тахана Коммунистически школашца. Завод «Красный молот». 18.20 — Документальни фильм. 18.00— «НоХч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, ноХчий метталлаш). 19.10 — Хьомаш. реклама. 19.15 — Киноурнал. 19.03 — БIаьстаргга дика хьаьнна е гIалгIай метталлаш). 19.35 — Телевизионни фильм. 19.45 — «Лоьмаш [уйре» яхача дахьмонгийнаьь а ца-нашта гIулгIа (гIалгIай метталлаш). 20.00 — Шоанна. бераш. 20.20 — Социалистически яьхь котбаьмарштта хетаьла концерт.

3 января

9.30 — «Юртаьр дахар» (гIалгIай метталлаш). 9.45 — Хьомашан хьоттамаш. 10.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — НоХч-гIалгIай ашарий концерт (гIалгIай метталлаш). 8.50 — БоаЬоо яхаш ца цIа я (ноХчий метталлаш). 16.00 — «Хьаьна тIетIаьх (ноХчий метталлаш). 15.15 — Лаьмаш шийна [уйре» (эрсий метталлаш). 6.45 — Хьомашан хьоттамаш. 7.20— Республикански газетий обзор. 8.25— Хьомашан хьоттамаш. 8.40 — Лаьмаш [аьчъ» яха Осиноев дуьнан (ноХчий метталлаш). 16.00 — «УьмхIенна» яха цикланера передача. «Мадшар лоранна веза Ноьхорин силарах (ноХчий метталлаш). 19.15 — «Лаьмаш» яха радиоьнутсх (эрсий метталлаш). 16.30 — «ЦIенташ [аьлаш хьаьрнаш» яха музыкальни передача (гIалгIай метталлаш). 18.00 — Керда хьомаш (эрсий, ноХчий, гIалгIай метталлаш).

4 января
I ПРОГРАММА

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Керлаздаран. 9.45 — Школьни канкуьлий деношка. Боссбола телевиденен. «Зебра доклыьлийна» яха телевизионни фильм. «Лесси» яха телевизионни дуьхьа серийн художественни фильм. «Чайтоп» яха 2-гIа серия. 10.40 — «НоХч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай метталлаш). 19.05 — Французски Тенгаьнна ваьлаьнна. Свердловскера концерт. Чайковские цIерагIча концертин ваьгIа трансляцех боаЬа записаш. 19.55 — Боссбола телевиденен. «Новхьот бриьлаьл» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 2-гIа серия. 21.00 — «Хьа». Информационни программа. 21.30 — Боссбола телевиденен. Бурган а волаш хоккеен ловаза СССР чемпионат. 2-гIа тайм. 22.15 — Боссбола телевиденен. Оперетта сеан барнштта. 22.45 — Керлаздаран. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

19.23 — Академически кантимца дешархой хьеьар. КПССа обкома инструктора Гандолоева ваьстиелеш (гIалгIай метталлаш). 19.40 — Киноурнал. 19.50 — Социалистически яьхь хьаьлаьгIаргда боаЬа. «Трамвай яха завод (гIалгIай метталлаш). 20.00— Шоанна. бераш. 20.10 —Дуьнан хьалхьаьта юкъера обозрени. 20.25 — Самодеятельни художественни балха выставка.

4 января
I ПРОГРАММА

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Керлаздаран. 9.45 — Школьни канкуьлий деношка. Боссбола телевиденен. «Зебра доклыьлийна» яха телевизионни фильм. «Лесси» яха телевизионни дуьхьа серийн художественни фильм премьера. «Кас. садара Пудавкин» яха 3-гIа серия. 10.10 Боссбола телевиденен Мультфильмаш программа. 10.40 — Оперетта халхарийна тIехьеъ. Свердловскера передача. 11.25 — Мехка промышленни предприяттей перекличка. 19.20 — Передачай программа. 19.25 — Школьни канкуьлий деношка. Боссбола телевиденен. «Зебра доклыьлийна» яха телевизионни фильм. 16.30 — Шахматни школа. Ловаза боаьлурий класс. 17.00 — Спортивни Вола бесседаш. 17.30— Берашта вола фильм. 18.00 — Керлаздаран. 18.15 — Школьни канкуьлий деношка. Боссбола телевиденен. «Лесси» яха телевизионни дуьхьа серийн художественни фильм. «Ловаьлаьна Іаьхарга» яха 3-гIа серия. 18.40 — Европейски ваьлаьнна IIелыа кьонан доаттабу доттагIаш доаГIа социалистически мехкашца. 19.10 — Боссбола телевиденен. «Керда московски цирка яхача телевизионни документальни фильма премьера. 19.50 — Боссбола телевиденен. Концерт. 19.50 — «Горелов» яха телевизионни спектакля премьера. 21.00 — «Хьа». Информационни программа. 21.30 — Боссбола телевиденен. Хьаьлаьлла боссбола-венгерски музыкальни программа. 22.30 — Боссбола телевиденен. Шийбоца хоккеен доаГIаш юонорий цунна хьалхьаьта юкъера яхь. Советски Союз — Америка Віа-шагIаьккийтаЬча Штаташ. 3 период. Ленинградера передача. Ингеатаьна — керлаздаран. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.20 — Тахана Коммунистически школашца. Завод «Красный молот». 18.20 — Документальни фильм. 18.00— «НоХч - гIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, ноХчий метталлаш). 19.10 — Хьомаш. реклама. 19.15 — Киноурнал. 19.03 — БIаьстаргга дика хьаьнна е гIалгIай метталлаш). 19.35 — Телевизионни фильм. 19.45 — «Лоьмаш [уйре» яхача дахьмонгийнаь